

NÓGRÁD MEGYEI
FOGLALKOZTATÁSI PAKTUM
TOP-5.1.1-15-NG1-2016-00001

Foglalkoztatási stratégia

Készült: 2016. november 30.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

ELŐSZÓ	3
BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK AZONOSÍTÁSA	5
Munkaerő kereslet	5
Munkaerő kínálat	6
Képzés	7
SWOT ELEMZÉS	9
JÖVŐKÉP	15
NÓGRÁD MEGYE FOGLALKOZTATÁSI STRATÉGIÁJÁNAK CÉLRENDSZERE	16
1. Stratégiai célok	16
2. Stratégiai célokat szolgáló alcélok	17
2.1. Gazdaság diverzifikált fejlesztése	17
2.1.1. KKV-k térségbe vonzása	18
2.1.2. Belső gazdaság erősítése	18
2.1.3. EU támogatások és egyéb finanszírozás, kedvezmény révén történő forrásbevonás	19
2.2. Versenyképes tudással rendelkező munkaerő biztosítása	20
2.2.1. Piaci igényeknek megfelelő jövőálló képzéshez, tudáshoz való hozzájutás elősegítése	20
2.2.2. Térség népesség, ezáltal munkaerő megtartó képességének növelése	21
2.3. Társadalmi felzárkózás elősegítése a munkaerő piacra történő fokozatos integrációval	21
2.3.1. Inaktív rétegek, közfoglalkoztatottak, munkanélküliek foglalkoztatási korlátainak felderítése és lebontása	22
2.3.2. Megváltozott munkaképességűek, fogyatékkal élők és halmozottan hátrányos helyzetűek foglalkoztatásának támogatása	23
3. Célok kapcsolata, prioritások	23
4. Beavatkozási területek	25
A STRATÉGIA MEGALAPOZOTTSÁGA ÉS ÖSSZHANGJA MÁS PROGRAMOKKAL	27
Nógrád Megyei Területfejlesztési Program	28
Térségi Felzárkóztatási és Foglalkoztatási Terv 2014-2020	31
Humánfejlesztési Stratégia	33
Nógrád Megye Integrált Területi Programja	35
Nógrád Megye Szakképzés Fejlesztési Konceptiója 2013- 2020	37
A foglalkoztatási stratégia illeszkedése	42
ÖSSZEGRÉS	51

2016 márciusában a Nógrád Megye Önkormányzata által vezetett konzorcium pályázatot nyújtott be a „*TOP-5.1.1-15-NG1 Megyei szintű foglalkoztatási megállapodások, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések - Nógrád megyei foglalkoztatási paktum*” pályázat konstrukció keretében megyei foglalkoztatási paktum kialakításának és megvalósításának támogatására.

A pályázó konzorcium tagjai: Nógrád Megyei Önkormányzat (a konzorcium vezetője) Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft, Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal, Nógrád Megyei Kormányhivatal, továbbá a Jonathan Livingston Seagull Alapítvány. A foglalkoztatási paktum döntően képzési és foglalkoztatást elősegítő tevékenységek megvalósítását célozza, de magában foglalja egyrészt a megye gazdaság fejlesztési, befektetés ösztönzési tevékenységét, mint a munkaerő piac keresleti oldalának fejlesztését, illetve a hátrányos helyzetű lakosság programba történő bevonását és a programban maradásuk támogatását is. A konzorciumi tagok mellett egyéb szereplők is együttműködnek a paktum céljainak megvalósulása érdekében.

A pályázati konstrukció keretében elkészül Nógrád megye foglalkoztatási stratégiája. A stratégia célja a megyei foglalkoztatási együttműködések képzési és foglalkoztatási programjainak támogatása annak érdekében, hogy tevékenységi körük, eredményességük és hatékonyságuk növekedjen, illetve a térség gazdaságának fejlesztése a foglalkoztatás bővítése, és minőségi fejlesztése érdekében,. Ezen felül a megyei foglalkoztatási stratégia keretet ad a helyi szintű kapcsolódó célok és foglalkoztatási akciótervek kidolgozásához és megvalósításához. Végző célja az álláskereső körének bővítése és munkához juttatása, továbbá főként az elsődleges munkaerőpiacra koncentrálni a munkalehetőségek bővítése.

A foglalkoztatási stratégia a helyzetfeltárásból következő, a térségi gazdasági fejlesztési célokhoz szorosan kötődő, foglalkoztatást és munkanélküliség elleni küzdelmet fókuszba állító, az állami illetve az illetékes foglalkoztatási politikával összhangban álló, lokális és átfogó programjaival szinergiában álló dokumentum.

A foglalkoztatási stratégia kialakítása együttműködésen, és részletes helyzetfeltáráson, elemzésen alapuló folyamat volt. A stratégia alkotó munkát a megye stratégiai dokumentumainak részletes feldolgozása, a megyére vonatkozó népességi, gazdasági és foglalkoztatási statisztikák elemzése illetve egy széles körű vállalati igényfelmérés készítette elő. A célcsoport helyzetének felmérését a statisztikai adatokon túl a kormányhivatal foglalkoztatási osztályának, a közfoglalkoztatásban aktív nonprofit szervezeteknek, civil szervezeteknek és hátrányos helyzetűek képzésével foglalkozó szervezetek szakértőinek helyzetértékelése és véleménye alapján végeztük el. Ezek a szakértők a stratégia alkotás folyamatában mindvégig aktívan, közvetlenül tevékenykedtek, ami biztosítja a célcsoport szempontjából releváns megállapítások, célok képviselését.

A stratégia elkészítését ezen felül négy stratégiaalkotó workshop támogatta. Az első stratégiaalkotó workshop a foglalkoztatási stratégia pozícionálásával kapcsolatban fektette le a folyamat alappilléreit, helyezte el a stratégiát más megyei szintű stratégiák alkotta rendszerben, meghatározta a dokumentum viszonyát a paktum programjához és a megye területi stratégiáihoz képest. A workshop emellett a Nógrád megyei társadalmi, gazdasági, foglalkoztatási és képzési helyzet kritikus pontjait tárta fel.

A második workshop célja a helyzet értékelése volt a foglalkoztatók, munkaerő és képzés témák szerint csoportosítva. A workshop keretében a helyzetértékelés bővítése, kiegészítése, pontosítása mellett az állítások, megállapítások elemzése segítségével elkészült a stratégia SWOT elemzése.

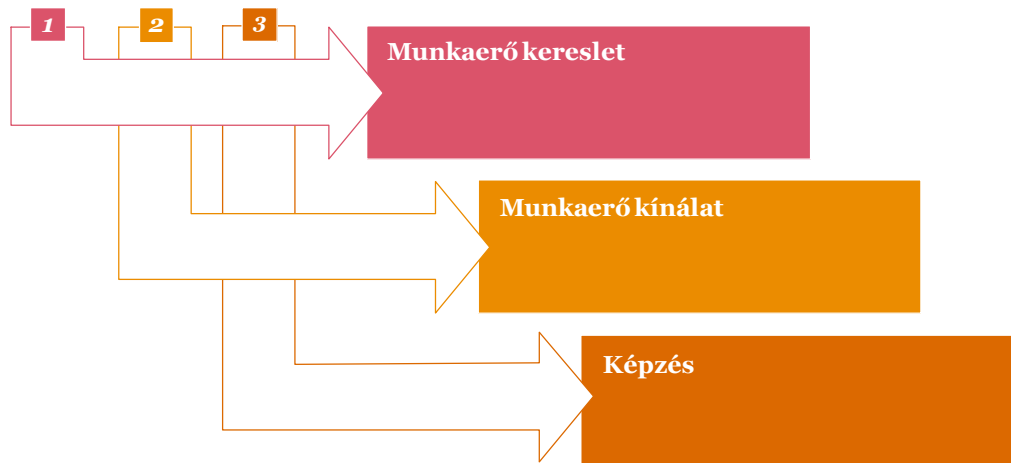
A harmadik stratégiaalkotó workshop feladata a megyére kidolgozott helyzetértékelés alapján a stratégia jövőképeinek meghatározása és a célok kijelölése volt. A céloknál a résztvevők a SWOT elemzés megállapításaira építettek. Ezt követte a negyedik stratégiaalkotó workshop, ahol a stratégia jövőképét és célrendszerét hagyták jóvá, illetve akciókat fogalmaztak meg.

A stratégia célrendszere a résztvevők döntése alapján nem prioritásokat, fókuszban lévő és kevésbé fontos törekvéseket tartalmaz, hanem a célrendszer egy egységes, összefüggő mechanizmusokra épülő rendszer.

A foglalkoztatási stratégiára építve kerül sor a stratégiai célokat szolgáló tevékenységek megfogalmazására, továbbá a stratégia monitoring rendszerének és felülvizsgálatának kidolgozására. A stratégiai célokat szolgáló tevékenységek bemutatását és a monitoring rendszert külön dokumentumok tartalmazzák.

BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK AZONOSÍTÁSA

A helyzetelemzés eredményeként három területen kerültek meghatározásra a foglalkoztatási stratégia szempontjából releváns problémák, a munkaerő kereslet (vállalatok igényei) és kínálat (munkavállalók), továbbá kiemelt területként a képzés területén.

Munkaerő kereslet

A munkaerő kereslet a vállalatok igényeit jelenti a munkaerőpiacon, illetve a munkavállalók számára elérhető álláslehetőségek összességét. A keresleti oldalt a betöltendő munkahelyek száma határozza meg, illetve hogy milyen munkakörök vannak szabadon, ehhez milyen szakképzettséget, tapasztalatot és munkaminőséget várnak el.

A gazdaság fejlettsége határozza meg a munkaerő keresletet, ezért a megye foglalkoztatási helyzetének hosszú távú javítása a gazdaság fejlesztésének hatékonyságán múlik. A munkakereslet mennyisége mellett szerkezete is meghatározóan fontos a hosszútávú kedvező foglalkoztatási egyensúly eléréséhez. Gazdag, prosperáló társadalom magas hozzáadott értéket termelő, így magasabb béreket jelentő, jövőorientált, innovatív gazdasági szektorok térnyerése által képzelhető el.

A munkakeresleti oldal helyzetének feltárásához a belső gazdaság helyzetét, erősödésének feltételeit és irányait, az innovatív, tudásalapú ágazatok megjelenésének és térnyerésének feltételeit illetve az új befektetések, új vállalatok betelepülésének lehetőségét szükséges górcső alá venni.

A munkaerő kereslet szempontjából a következő problémák a legfontosabbak:

A helyzetértékelés alapján a vállalatok gyakran szembesülnek nehézséggel a munkaerő felvételnél. Főként olyan jól képzett szakembereket nehéz találni, akiket továbbképzés nélkül alkalmazni lehet, és megfelelő tapasztalattal is rendelkeznek. Egyes vállalatok diplomás munkaerőhiányról is beszámoltak. Ennek okait a képzésben, az elvándorlásban és az alacsony foglalkoztatásban együttesen érdemes keresni.

A munkaerő keresletre jellemző az alacsony hozzáadott értékű ágazatok, tevékenységek dominanciája, az alacsony foglalkoztatási potenciálú vállalatok, melyek saját túlélésük, versenyképességük érdekében kénytelenek alacsonyan tartani a béreket. A bevezetésre kerülő minimálbér emelés a megye bérszínvonalában érezhető emelkedést hoz, ugyanakkor kérdés, hogy az alacsony hozzáadott értéket előállító, így alacsony profitrátaival működő kis és közepes vállalkozások ki tudják-e gazdálkodni az emelkedő bérköltséget. Alacsony a megye innovációs potenciálja, pedig ez vezethet magasabb hozzáadott értéket termelő vállalatok megjelenéséhez.

A kereslet bővítése egyrészt a helyben működő vállalatok erősítése, újabb beruházásaik megvalósulása, belső üzleti kapcsolatok fejlesztése, másrészt újonnan betelepülő vállalatok munkaerő kereslete révén valósulhat meg. A befektetés ösztönzés érdekében a betelepülési szándékkal rendelkező vállalatok proaktív kiszolgálása fontos, melynek intézményrendszere jelenleg hiányos. A megye akkor lesz megfelelő célpont a betelepülni szándékozó vállalatok számára, ha rendelkezésre áll a vállalkozások számára a megfelelő infrastruktúra, azaz például jó minőségű úthálózatok, szélessávú internet, szabad ipari területek, ipari parkok, illetve elérhető a megfelelően képzett munkaerő.

Munkaerő kínálat

A munkaerő kínálat értékelésénél is érdemes mennyiségi és minőségi szempontok alapján értékelni. A munkaerő kínálat mennyiségét a lakosság aktivizálásával, munkára képességével, motivációinak erősítésével lehet javítani, a munkaerő „minőségét” a képzettség, motiváltság befolyásolja leginkább.

A munkaerő kínálat szempontjából legfontosabb problématerületek a következők.

Nógrád megye foglalkoztatottsági rátája több, mint 5 százalékponttal van az országos átlag alatt, ami a megyében alacsony álláskeresési hajlandósággal párosul. Problémát okoz, hogy a fekete- és szürkegazdaság jelentős munkaadó, így magas a be nem jelentett vagy csak részben bejelentett munkavégzés aránya. A munkavállalók sok esetben nincsenek tudatában a fekete és szürke foglalkoztatás hátrányaival, ugyanakkor ez a forma komoly versenyt jelent a legálisan foglalkoztató vállalatoknak.

Egyéb megyékhez képest alacsony bérszint jellemző Nógrádban, ez magasabb fluktuációhoz, illetve a jó minőségű munkaerő elvándorlásához vezet. Az elvándorlás főként a szakképzett és diplomás munkavállalókat érinti. Az alacsony bérszint eredményeképp a piaci álláslehetőségek nehezen tudják felvenni a versenyt a közmunkával és a fekete foglalkoztatással is.

Gondot okoz az állásra potenciálisan jelentkezők körében a munkavégzéssel kapcsolatos alacsony motiváció, illetve sok esetben a jelentkező mentális és egészségügyi állapota nem teszi alkalmassá a munkavégzésre, vagy gyakran az alapkompenciái is hiányosak. Sokszor probléma a rugalmasság és önálló munkavégzés képességének hiánya.

Az elsődleges munkaerőpiacra való reintegráció gyakran azért nem valósul meg, mert adott településen nincsen munkalehetőség, a legközelebbi munkaerőközpont mindennapos megközelítésére pedig vagy nincsen hajlandóság vagy nincsen lehetőség (magas költségek vagy a közösségi közlekedés hiányosságai miatt). Így az alacsony mobilitás a helyi szinten elérhető közfoglalkoztatásnak kedvez.

Képzés

A képzést külön kiemelt pontban tárgyalja a helyzetértékelés, hiszen a képzés jelentheti a munkakínálat és a munkaerő kereslet egyensúlyának megteremtését. A képzés a gazdaság szerkezetének átalakulását támogató, illetve az átalakulás szempontjából kulcsfontosságú, így a hosszú távú felemelkedés záloga.

A képzés támogatja a társadalom leszakadó rétegeit az integrációban, hiszen lehetőséget teremthet a munka világába való integrációra. Ugyanakkor ez csak akkor valósulhat meg, ha a képzés szerkezete és minősége megfelel a piac igényeinek, nemcsak papírt, hanem jövőálló, versenyképes, piac által értékelt tudást ad.

Nógrád megyében az országos átlagnál magasabb az alacsony iskolai végzettségűek (8 általános vagy annál kevesebb) aránya, és a diplomával rendelkezők száma is kritikusan alacsony és csökken. A megyében nincs felsőfokú képzés, aki a megyéből diplomát szerez, ritkán költözik vissza. Az általános iskolát gyakran családi, szociális körülmények miatt nem fejezik be a polgárok, a legalacsonyabb végzettség hiányában ugyanakkor később nem léphetnek be a szakképzési rendszerbe.

A szakképzésben jelenleg magas a lemorzsolódás, problémát okoz a képzések elhagyása. A képzésből kiesés okai szerteágazóak, szerepet játszik az alacsony vagy torzult motiváció (képzés alatti keresetkiesést pótló támogatás), a hátrányos helyzetűek képzést nem támogató élethelyzete (kisgyermek, beteg, ápolásra szoruló családtag) illetve gyakran a tanulók a képzés során ébrednek rá az oktatott szakma jellegére.

A szakképzésben kevés átfedést mutat a tanulók létszáma alapján népszerű képzéseknek titulált képzések listája a hiányszakmák listájával. A megkérdezett vállalkozások jelentős része nem talál megfelelő képzettséggel rendelkező munkaerőt. A munkaerő piaci kereslet szempontjából megkérdőjelezhető több képzés hasznossága, mindez a pályaaorientáció hiányosságaira is felhívja a figyelmet. Az iparági szereplők bevonásával történő, személyre szabottabban működő pályaaorientáció segíthet ezen a kérdésen.

A képzések színvonala sokszor a vállalati sztenderdeknek nem megfelelő, sokszor hiányos, vagy nem megoldott a megfelelő vállalati gyakorlati oktatás. A képzést elvégzők tudása nem minden esetben piacképes, ez a kritika kiemelten él az OKJ-s képzéseken végzettekkel kapcsolatban. Az adott munkakör betöltéséhez szükséges elméleti és gyakorlati tudás mellett megkívánt kompetenciák körét a végzettek sokszor nem tudják felmutatni.

Egyes munkakörök betöltéséhez ugyanakkor nem szükséges hosszabb, több hónapos képzés, a hátrányos helyzetű munkavállalók egy rövidebb, fókuszált tanfolyam keretében megszerezhető tudással hasznos munkavállalóvá válhatnak egy-egy meghatározott vállalat számára. Ilyen képzések ugyanakkor nem érhetőek el a jelenlegi rendszerben.

SWOT ELEMZÉS

A Helyzetelemzés dokumentum összefoglalását adja a következő SWOT elemzés.

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Természeti környezet kiváló adottságai • Az infrastruktúra fejlesztés tendenciái pozitívak (21-es út, ipari parkok, széles sávú internet). • Nógrád megye nyugati és déli része Pest megyéhez, illetve a Budapesti agglomerációhoz közel helyezkedik el • Alacsony bérszint a megyében, mely vonzó lehet a betelepülő vállalkozások számára • Alacsony árú ingatlanok • Megélhetés alacsony költséggel jár • Közbiztonság megfelelő szintje • Képzettségi szint javuló tendenciát mutat • Jelentős munkaerő tartalékok a közfoglalkoztatásban és az inaktívak körében (fekete, szürke munka, nem regisztrált munkanélküliek) • Sokan vettek részt képzésben az elmúlt időszakban a közfoglalkoztatottak közül • Létezik több sikeres pilot projekt a munkanélküliek és az inaktívak problémáinak megoldására, támogatására (pl. szociális gazdaság, motiváció és alapkompétencia fejlesztés) • A pályaorientáció új, innovatív formái (pl. szakmabemutató videók) már működő kezdeményezésekben 	<ul style="list-style-type: none"> • Nagy elvándorlás (főként diplomások és szakképzettek körében) • Kedvezőtlen a demográfiai helyzet, elöregedés, nő az eltartottak aránya • Alap és közszolgáltatások elérhetősége és színvonala gyenge • Gyenge közlekedési szolgáltatások elsősorban a megye belső területein, alacsony a mobilitás • Gyenge társadalmi kohézió (érdektelenség, kevés civil kezdeményezés, elszigetelődés) • Belső piac fejletlen és gyenge, megyén belüli beszállítói kapcsolatok száma minimális • Mezőgazdasági adottságok jellemzően kedvezőtlenek • Az ipari szerkezetváltás folyamatban van • Betelepülő cégeket támogató intézményrendszer hiánya • Alacsony bér (inaktivitás, alacsony népességmegtartó képesség) • Alacsony iskolai végzettség • Alacsony foglalkoztatás, alacsony az álláskeresői hajlandóság, magas a be nem jelentett munkavégzés aránya • Gyenge munkakultúra • Szakképzett, technikus illetve egyes területeken diplomás munkaerőhiány • Pályaorientációs tevékenység hiányosságai • Szakképzésben jelentős lemorzsolódás • Piacképes tudás hiánya, színvonalbeli problémákkal terhelt szakképzés, gyakorlati képzés hiánya

	<ul style="list-style-type: none"> • Képzés hasznossága, képzés utáni végzettség és a piaci igény közötti jelentős eltérés • Alapkompetenciák és motiváció hiánya a képzésben és a munkavállalók körében • Magas adminisztrációs terhek a támogatott képzéssel, foglalkoztatással kapcsolatban • A közfoglalkoztatás munkaerő-piaci re-integrációs hatása nem érvényesül, beragadási hatás érvényesül a közfoglalkoztatásban • A közfoglalkoztatásban széles körű részvétel, nem csak a rászorulóknak vesznek benne részt • A paktum célcsoportjának mentális és fizikális állapota rossz, függőség • A paktum célcsoportjának komoly problémája az eladósodottság, illetve az adósság miatti jövedelem-leltetés, ami a legális munkavállalást ellenőrzöztöni
Lehetőségek	Fenyegetések
<ul style="list-style-type: none"> • Érintetlen természeti kincsek magas turisztikai potenciált jelentenek, az erre épülő idegenforgalom új munkahelyek teremtését jelenti • Infrastruktúrafejlesztés (pl. úthálózat, szélessávú internet) vonzóvá teszi a térségeket a vállalkozások számára • Óvodai, bölcsődei kapacitásbővítés, egészségügyi szolgáltatások fejlesztése támogatja a munkavállalást • Ipari területek kialakítása támogatja a vállalatok betelepülését és ezáltal a gazdasági növekedést • Betelepülő vállalatok erősítik a gazdaságot, új munkahelyek jöhetnek létre • Szabad vállalkozási zónák kedvezményei motiválják a beruházást 	<ul style="list-style-type: none"> • Társadalmi degradáció – az olcsó megélhetés és olcsó ingatlan vonzóvá teszi a térséget a társadalom szegényebb rétegei számára • A megye demográfiai helyzete tovább romlik, nő az idősek aránya • Az elvándorlás folytatódik a tartósan alacsony bérszint miatt, továbbra is elsősorban a minőségi szakképzett és diplomás munkaerőt érinti, tovább nő a munkaerőhiány • Más, környező térségek munkaerőhiánya (pl. Heves és Pest megye, Budapest és Szlovákia) szintén az elvándorlást növeli • Szolgáltatási szektorban előregedett szereplők (pl. orvosok, pedagógusok) – nem látszik utánpótlás a társadalom

- Beruházás ösztönzés kis- és középvállalkozásokra fókuszálva
- Kis- és középvállalkozásoknak járó Európai Unió támogatások
- Közép Magyarországi régió közelsége – ahol a források sokkal kisebb mértékben állnak rendelkezésre
- Vállalatok hálózatosodása
- Tudatos HR fejlesztés a hatékonyabb toborzásért és a munkaerő megtartásáért
- Rugalmas képzés, új típusú képzések, hiányszakmák képzése
- XYZ generáció más típusú megszólítása
- Vállalatok gyakorlati képzésbe való nagyobb integrálása, hiányzó munkaerő és utánpótlás biztosítása saját nevelésű tanulókkal, ösztöndíjrendszer kialakítása
- Munkakörelemzéssel pontosabb kereslet megismerése és a képzés ezzel történő összehangolása
- Kulcskompetenciákat fejlesztő innovatív programok kialakítása a helyi vállalati igényeket követve, innovatív felnőttképzés
- Szervezettebb, nagyobb célcsoportot érintő pályaorientáció, szakmaismertetés, vállalatok integrálásával
- Pályaalkalmassági felmérés
- Szakmai mentor a képzésben segíti a képzésben résztvevő motivációját és képzésben maradását
- Piacképes felsőoktatás bevonása a képzésbe
- Rugalmas foglalkoztatás
- Határon átnyúló foglalkoztatási együttműködés és mobilitás növelése
- Szociális gazdaság bővítése, amin keresztül a munkavégzéshez szükséges kompetenciák fejlődnek és javul a munkakultúra

nevelésében, jó egészségi állapotának megőrzésében

- Fekete és szürke foglalkoztatás „versenyelőnye” megmarad és elterjedtebbé válik
- A közfoglalkoztatás munkaerő piaci re-integrációs hatása nem erősödik
- A közfoglalkoztatásból kiszoruló helyzetének romlása
- A tartósan munkanélküliek feladják álláskeresési szándékukat, berendezkednek az inaktív életformára
- A paktum célcsoportjának fizikális és mentális állapota tovább romlik, anyagi helyzetük kilátástalan
- A magasabb bérszint miatt Szlovákia munkaerővonzó hatása fokozódik

- Önfoglalkoztatóvá válás többlépcsős gyakorlatának kialakítása
- Munkavállaláshoz szükséges mentális és fizikális állapot javítása
- Munkahelyi beilleszkedés támogatása
- A paktum célcsoport motivációjának erősítése és az öngondoskodás támogatása személyes tanácsadáson keresztül
- A hosszú távú gondolkodás előnyeinek tanítása a paktum célcsoport részére
- Létező jó gyakorlatok megismerése, implementálása a képzés és a szociális szolgáltatások terén
- EFOP pályázatok, melyek a célcsoport felzárkóztatását, segítségét támogatják
- Önkormányzati „tervek” és a paktum együttműködése

Lehetőségek	Fenyegetések
<ul style="list-style-type: none"> • Érintetlen természeti kincsek magas turisztikai potenciált jelentenek, az erre épülő idegenforgalom új munkahelyek teremtését jelenti • Infrastruktúrafejlesztés (pl. úthálózat, szélessávú internet) vonzóvá teszi a térségek a vállalkozások számára • Óvodai, bölcsődei kapacitásbővítés, egészségügyi szolgáltatások fejlesztése támogatja a munkavállalást • Ipari területek kialakítása támogatja a vállalatok betelepülését és ezáltal a gazdasági növekedést • Betelepülő vállalatok erősítik a gazdaságot, új munkahelyek jöhetnek létre • Szabad vállalkozási zónák kedvezményei motiválják a beruházást • Beruházás ösztönzés kis- és középvállalkozásokra fókuszálva • Kis- és középvállalkozásoknak járó Európai Unió támogatások • Közép Magyarországi régió közelsége – ahol a források sokkal kisebb mértékben állnak rendelkezésre • Vállalatok hálózatosodása • Tudatos HR fejlesztés a hatékonyabb toborzásért és a munkaerő megtartásáért • Rugalmas képzés, új típusú képzések, hiányszakmák képzése • XYZ generáció más típusú megszólítása • Vállalatok gyakorlati képzésbe való nagyobb integrálása, hiányzó munkaerő és utánpótlás biztosítása saját nevelésű tanulókkal, ösztöndíjrendszer kialakítása • Munkakörelemzéssel pontosabb kereslet megismerése és a képzés ezzel történő összehangolása 	<ul style="list-style-type: none"> • Társadalmi degradáció – az olcsó megélhetés és olcsó ingatlan vonzóvá teszi a térséget a társadalom szegényebb rétegei számára • A megye demográfiai helyzete tovább romlik, nő az idősek aránya • Az elvándorlás folytatódik a tartósan alacsony bérszint miatt, továbbra is elsősorban a minőségi szakképzett és diplomás munkaerőt érinti, tovább nő a munkaerőhiány • Más, környező térségek munkaerőhiánya (pl. Heves és Pest megye, Budapest és Szlovákia) szintén az elvándorlást növeli • Szolgáltatási szektorban elöregedett szereplők (pl. orvosok, szakemberek, oktatók) – nem látszik utánpótlás • Fekete és szürke foglalkoztatás „versenyelőnye” megmarad és elterjedtebbé válik • A közfoglalkoztatás munkaerő piaci re-integrációs hatása nem erősödik • A közfoglalkoztatásból kiszoruló helyzetének romlása • A tartósan munkanélküliek feladják álláskeresési szándékukat, berendezkednek az inaktív életformára • A paktum célcsoportjának fizikális és mentális állapota tovább romlik, anyagi helyzetük kilátástalan

- Kulcskompetenciákat fejlesztő innovatív programok kialakítása a helyi vállalati igényeket követve, innovatív felnőttképzés
- Szervezettebb, nagyobb célcsoportot érintő pályaaorientáció, szakmaismertetés, vállalatok integrálásával
- Pályaaalkalmassági felmérés
- Szakmai mentor a képzésben segíti a képzésben résztvevő motivációját és képzésben maradását
- Piacképes felsőoktatás bevonása a képzésbe
- Rugalmas foglalkoztatás
- Szociális gazdaság bővítése, amin keresztül a munkavégzéshez szükséges kompetenciák fejlődnek és javul a munkakultúra
- Önfoglalkoztatóvá válás többlépcsős gyakorlatának kialakítása
- Munkavállaláshoz szükséges mentális és fizikális állapot javítása
- Munkahelyi beilleszkedés támogatása
- A paktum célcsoport motivációjának erősítése és az öngondoskodás támogatása személyes tanácsadáson keresztül
- A hosszú távú gondolkodás előnyeinek tanítása a paktum célcsoport részére
- Létező jó gyakorlatok megismerése, implementálása a képzés és a szociális szolgáltatások terén
- EFOP pályázatok, melyek a célcsoport felzárkóztatását, segítségét támogatják
- Önkormányzati „tervek” és a paktum együttműködése

A foglalkoztatási stratégia a szereplőkkel közösen kialakított jövőképből indul ki. A jövőkép a jelenlegi helyzet és a lehetőségek figyelembe vételével egy optimista állapotot ír le. Bemutatja, hogyan néz majd ki a megye gazdasága, társadalma, élettere, amennyiben a stratégiában kitűzött célok teljesülnek. Iránymutatást ad a beavatkozási területek azonosítására is, a jövőkép és a jelen állapot közti legmarkánsabb különbségek jelölik ki a legkritikusabb beavatkozási területeket.

A Nógrád megyei területfejlesztési koncepció bázisán a stratégia alkotásba bevont szereplők közös munkája eredményeképpen a következő jövőkép fogalmazódott meg:

Nógrád megye leszakadása 2030-ra a negyedik ipari forradalomban rejlő lehetőségeknek, a gazdaság élénkítésének és a helyi társadalom aktivizálásának köszönhetően megáll. Előtérbe kerülnek olyan társadalmi és gazdasági innováción alapuló új fenntartható fejlődési lehetőségek, amelyek hosszú távon a megyét vonzó térséggé teszik mind a lakosság, mind a vállalkozások számára.

A gazdasági fellendülés a megye területi különbségeinek megfelelően diverzifikáltan valósul meg, az M2-es és 22-es út vonzáskörzetében a járműipar, a szabad vállalkozási zónák kihasználásának köszönhetően a 21-es út mentén pedig a hagyományos ipar innovatív alapokra helyezett újjáélesztése figyelhető meg. A megye középső területeit a megújuló mezőgazdaság és a termékek feldolgozására épülő ipar, kereskedelem jellemzi. A megye természeti értékein és hagyományain alapuló turizmus fejlődő ágazat, melybe a lakosság egyre nagyobb számban tud bekapcsolódni.

Nógrád a kis és középvállalkozások megyéje, ahol a gazdaság hajtóerejét a betelepülő és a fejlődő helyi KKV-k mellett az induló vállalkozások adják. A vállalatok közti együttműködések és beszállítói kapcsolatok erősödése, a vállalkozási kedv élénkülése, a gazdaság fejlődésének megfelelő struktúrában képzett jövőálló szakértelemmel rendelkező munkaerő, a növekvő foglalkoztatottság és a munkavállalók és munkaadók hosszú távú, lojalitásra épülő együttműködése jelentősen hozzájárul a gazdaság erősödéséhez. A munkaerő határon átvélő mobilitása támogatja a foglalkoztatási egyensúly megteremtését és fenntartását.

Nógrád megye fejlődése a munkaintenzív hagyományos ipari múltat meghaladva a tudás alapú, innovatív gazdaság irányába mozdul el, amit a megyében növekvő számban megtalálható felsőfokú képzési lehetőségek is támogatnak.

A társadalom leszakadó rétegeit a megye egyéni szükségleten alapuló, személyre szabott programok keretében segíti, hogy a létfenntartás mindennapi problémáin túllépve a saját jövőjük építésében tevékenyen vegyenek részt. A hátrányosabb helyzetben élők egyre jelentősebb arányban képesek belépni és tartósan megtapadni a legális, piaci alapú foglalkoztatásban a munkavállaláshoz szükséges alapkompenciák fejlesztése illetve a munkaadói igényeknek és saját adottságaiknak megfelelő képzések segítségével. A szociális gazdaság hatékonyan támogatja a rászoruló célcsoportok munkaerő piaci integrációját.

NÓGRÁD MEGYE FOGLALKOZTATÁSI STRATÉGIÁJÁNAK CÉLRENDSZERE

A foglalkoztatási stratégia szempontjából releváns jövőkép megvalósítása érdekében a következő célrendszert dolgozta ki az érintettek, szakértők, álló munkacsoport. A célok a megye erősségeire építve vezetnek el a jövőképhez, javítani szándékoznak gyengeségeit, megragadni lehetőségeit és olyan utat jelölnek ki, mely lehetőséget ad a veszélyek kivédésére. A stratégiai célrendszer tehát a SWOT elemzés alapján került meghatározásra, és a jövőkép elérését célozza.

1. Stratégiai célok

A következő ábra összefoglalóan mutatja be a stratégia szempontjából releváns célok rendszerét.

A stratégia három pillérre épül:

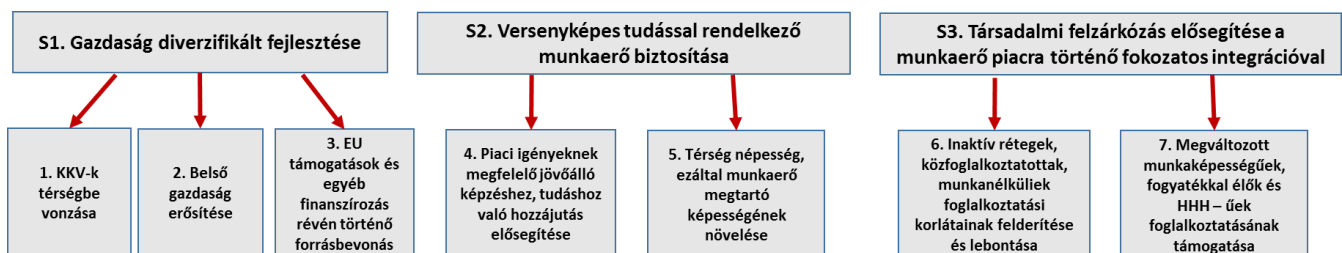
- S1. A gazdaság diverzifikált fejlesztése** a munkakínálat fejlesztését célozza. A munkakínálat mennyiségi és minőségi fejlesztése kritikusán fontos a megye számára. A nagyobb munkaerő kereslet versenyt generálhat, amely a bérek emelkedésével visszatarthatja az helyieket az elvándorlástól, és az inaktív rétegeket aktivitásra ösztönözhetik. Magasabb hozzáadott értéket előállító tevékenységek meghonosodása és fejlődése a munkaadók számára is lehetővé teszi a magasabb bérszínvonal melletti versenyképes működést. A vállalkozói aktivitás fokozása, feléledő vállalkozói kedv a munkalehetőségeket szélesíti, és egyszerre növeli keresleti és kínálati oldalon a megye gazdasági hozzáadott értékét.
- S2 Versenyképes tudással rendelkező munkaerő biztosítása** kulcskérdés a magasabb szintű foglalkoztatási egyensúly megteremtése érdekében. A munkakereslet fejlesztése a gazdaság

fejlesztése révén egyrészt magasabb képzettségű munkaerőt követel, másrészt a hagyományos iparágak és tevékenységek munkaerő keresletének kielégítése is kihívásokat jelent. Kulcsfontosságú a megfelelő struktúrájú és minőségű képzés, és a népesség megtartása és megyébe vonzása a megfelelő munkakínálat biztosítása érdekében

S3 Társadalmi felzárkózás elősegítése a munkaerő piacra történő fokozatos integrációval – a foglalkoztatás bővítése egyrészt gazdasági, másrészt társadalmi cél. A hátrányos helyzetű rétegek leszakadásának megállításának és felzárkóztatásuknak záloga, ha az elsődleges munkaerő-piaci integrációjuk minél szélesebb körben sikeres. Az inaktív rétegek aktivizálása, megváltozott munkaképességűek és fogyatékkal élők munkavállalási feltételeinek megteremtése, fejlesztése lehetővé teszi a foglalkoztatás bővítését, mely katalizálhatja a helyi gazdaságot. A halmozottan hátrányos helyzetűek munkavállalást gátló tényezőinek lebontása összehangolt, hosszabb távú fejlesztéssel képzelhető el, de ezekben az esetekben is a munkaerő piaci integráció jelenti a hosszú távú célt és megoldást.

2. Stratégiai célokat szolgáló alcélok

A stratégia alcéljai a pillérek megvalósításának módját jelzik. Az alcélok fejezik ki melyek azok a legfontosabb tevékenységek melyek a célok teljesüléséhez vezetnek, illetve mik azok a hátráltató tényezők, melyek lebontásával az elképzelt optimista jövőkép teljesülhet.

2.1. Gazdaság diverzifikált fejlesztése

A gazdasági fejlődés Nógrád megyében három stratégiai irány mentén valósul meg:

1. Befektetés-ösztönzés elsősorban a kis és középvállalkozások irányába
2. A belső gazdaság erősítése, helyi vállalatok fejlesztése, bővítése, vállalkozói kedv élénkítése és a megyén belüli beszállítói és vevői kapcsolatok erősítése
3. Forrásbevonás a támogatásra szánt keretektől, melyek további gazdasági élénkülést hozhatnak. A térség számára elérhetőek az Európai Unió (TOP, GINOP) fejlesztési források, de elképzelhető támogatott banki hitelek, vagy más források megyébe vonzása is.

2.1.1. KKV-k térségbe vonzása

Nógrád megye gazdaságának fejlődése, a megye hagyományos iparszerkezetének átalakítása, a tudás-intenzív ágazatok alacsony hányadának, és kezdetleges innovációs potenciáljának növelése új vállalatok betelepülésével képzelhető el. Ezért kiemelten fontos a befektetés ösztönző tevékenység, mely katalizálhatja, szervezheti, stratégiaileg fontos irányba ösztönözheti új vállalatok betelepülését a megyébe.

A megye munkaerő piaci és infrastrukturális adottságai ugyanakkor inkább kedveznek a kis és középvállalkozások megtelepedésének, ezért a sikeres együttműködés és a gazdaság egyensúlyának fenntartása érdekében a befektetésösztönzés ebben az irányban képzelhető el.

A befektetések szempontjából kulcstényező egyrészt a megfelelő infrastruktúra rendelkezésre állása. A 21-es út kétszer két sávossá bővítése, a folyamatban lévő ipari terület fejlesztések, a szociális és egészségügyi ellátó rendszer szolgáltatásainak bővítése illetve a széles sávú internet kiépítése mind a befektetés ösztönzés alapfeltételeit szolgálják. Másodsorban a vállalkozások sikeres bevonzása érdekében elengedhetetlen a megfelelő tudású, képzettségű munkaerő, melynek rendelkezésre állását a második stratégiai cél keretében a foglalkoztatási paktum is előmozdít.

Az alapfeltételek megléte azonban még nem garantálja a vállalatok betelepülését. Cél olyan integrált tevékenységek kialakítása, melyek a megye értékeit kiemelő kommunikáció, célzott marketing keretében elérik és bevonzzák a megye számára fontos vállalatokat.

A sikeres befektetés ösztönzési tevékenységhez szükséges a tiszta, egyértelmű kommunikáció, az egyértelmű, gördülékeny kapcsolattartás, a telephely vagy székhely megválasztásának, kialakításának nyomon követése és támogatása illetve a betelepült vállalkozások utógondozása.

2.1.2. Belső gazdaság erősítése

Nógrád megye vállalatai komoly fejlődési potenciált jelentenek, a gazdaságfejlesztés fontos területe a már megtelepedett vállalatok fejlesztéseinek támogatása, a vállalatok fejlődési potenciáljának erősítése és az új beruházások megvalósulásának elősegítése.

A munkaerő hiány és a képzési rendszer hiányosságai gyakran a fejlesztések gátját jelenthetik, a foglalkoztatási stratégiának mindenképpen célja ezen gátak felderítése és áthidalása.

A megye vállalatainak együttműködése jelenleg alacsony szintet ér el. A beszállítói kapcsolatok erősítése, klaszterek, együttműködések kialakulása szintén a gazdaság erősödéséhez vezethet. A vállalati kapcsolatok, tudásmegosztás a főtevékenység mellett több területen szinergiát jelenthet. A szabályozási kihívásokra adható válaszok, a pályázatok benyújtása, fejlesztések kivitelezése, a munkaerővel kapcsolatos problémák, kérdések és a képzési rendszer átalakítása mind olyan területek, ahol a vállalatok együttműködése minden résztvevő számára pozitív hozzáadékkal jár.

Nógrád megye vállalkozási aktivitása igen alacsony, a fiatalok nem tartják vonzó, reális alternatívát jelentő életpályának a vállalkozás alapítását. A foglalkoztatási stratégia gazdaságösztönző céljai közt ezért a vállalkozói aktivitás növelése szerepel.

A kis és középvállalkozások fejlődése, továbblépése előtt gyakran a növekedéssel együtt járó, az alaptevékenységhez csak lazán kapcsolódó kihívások állnak. Egy kisvállalkozás növekedése előbb utóbb humán erőforrással kapcsolatos feladatokkal, szervezetépítéssel, logisztikai, pénzügyi, jogi menedzsmenttel, kommunikációs és marketing tevékenységgel jár, melyek a tulajdonos vállalkozónak kihívást jelenthetnek. A KKV-k növekedését ezen tevékenységekhez szükséges tudás és információ biztosításával is érdemes támogatni.

2.1.3. EU támogatások és egyéb finanszírozás, kedvezmény révén történő forrásbevonás

A gazdaság növekedésének sokszor akadálya a források szűkössége és költségessége. Az Európai unió a kevésbé fejlett régiók számára különböző forrásokat biztosít, mely a helyi gazdaság és a kis és középvállalkozások megerősítését támogatja.

Nógrád megye a Közép magyarországi régió szomszédságában van, ahol az uniós finanszírozás lényegesen szűkebb mértékben áll rendelkezésre, így a források elérhetősége – egyéb feltételek megfelelő biztosítása mellett – vonzerőt jelenthet. Ezt az erősséget érdemes a foglalkoztatási stratégia kapcsán a gazdaság ösztönzése, fejlesztése érdekében tudatosan kihasználni.

Az Uniós finanszírozási lehetőségek emellett alapot jelenthetnek a gazdaság hosszú távú erősítéséhez mind infrastrukturális téren (utak, ipari területek, helyi gazdaságfejlesztés, széles sávú internet), mind a gazdaság szervezése révén (helyi termékek, foglalkoztatási paktumok), illetve a munkaerő piaci eszközök támogatásával, az emberi erőforrás fejlesztésén keresztül. A befektetés ösztönzéssel, belső fejlesztéssel a források segítségével létrehozott infrastrukturális alapokra érdemes építeni, és a foglalkoztatás politikai eszközökkel a megfelelő munkaerő kínálat biztosítása a cél. A megye járásainak 2/3-a szabad vállalkozási zóna, a nógrádi zónák azok, melyek a fővároshoz legközelebb helyezkednek el. A szabad vállalkozási zónák kedvezményei további lehetőséget jelentenek befektetések ösztönzésére és forrásbevonásra.

Nógrád megye kritikus pontjai közé tartozik az alacsony innovációs potenciál, mely szintén az uniós finanszírozás kiemelt célterületei közé tartozik. A vállalatok innovációs potenciáljának tudatos fejlesztésében, az együttműködésen alapuló innovációban komoly tartalékokat rejt a megye gazdasága.

A munkaerő kereslet növekedéséhez hozzájárul a TOP forrásokból megvalósuló projektek (óvoda, bölcsőde beruházások) építése és működése során jelentkező munkaerő igény. A foglalkoztatási paktum kiemelt feladata ezen beruházások működéséhez és megvalósulásához szükséges emberi erőforrás biztosítása.

2.2. Versenyképes tudással rendelkező munkaerő biztosítása

A második stratégiai cél a munkaerő kereslet és munkaerő kínálat egyensúlyát célozza, méghozzá oly módon, ami a megye gazdaságát támogatja a versenyképes működésben. A cél elérése érdekében két alcélt érdemes kiemelni:

1. Piaci igényeknek megfelelő jövőálló képzéshez, tudáshoz való hozzájárás elősegítése
2. Térség népesség, ezáltal munkaerő megtartó képességének növelése

2.2.1. Piaci igényeknek megfelelő jövőálló képzéshez, tudáshoz való hozzájárás elősegítése

A gazdaság fejlődésének talán legfontosabb feltétele a képzett, hozzáadott érték előállítására képes munkaerő. Az igényfelmérések és helyzetelemzés kapcsán illetve a stratégia alkotó workshopok alatt is egyértelműen kirajzolódó kép azt mutatja, hogy Nógrád megyét strukturális munkaerőhiány jellemzi. A cégek a szakképzett munkaerő hiányától kezdve a technikai szinten át egészen a felsőfokú végzettséggel rendelkező munkatársakig a megfelelő munkaerő szükségességéről számoltak be.

A munkaerő kereslet és kínálat egyensúlyát a piaci igényekhez illeszkedő szerkezetű és minőségű képzések biztosíthatják. A szakképzés megújult rendszere jó alapot teremt a szakmák megfelelő elsajátítására, ugyanakkor a képzésben résztvevők száma és a vállalati igények komoly eltérést mutatnak, mely felhívja a figyelmet a pályaeorientáció fontosságára. A pályaeorientáció nemcsak 7-8. osztályos diákok esetén kulcsfontosságú, érdemes e tevékenységet kiterjeszteni szélesebb célcsoportokra is, mint a fiatalabb korcsoport, a szülők vagy a felnőtt inaktív vagy átképzés előtt álló munkanélküliek. A pályaeorientáció eszközeit innovatív módon a mai fiatalok kommunikációs eszköztárához, csatornáikhoz érdemes igazítani, ezzel valóban megszólítva a célzott korosztályt.

A gyakorlat orientált képzések sikerének feltétele a vállalatok minél szélesebb körének bevonása gyakorlati képzőhelyekként. Az iskolarendszerű képzés mellett ugyanakkor sokan OKJ-s oktatásban részesülnek, melynek gyakorlati oldala a felmérések és interjúk alapján még nem kielégítő.

Nógrád megye fehér foltként szerepel hazánk felsőoktatási térképén, amely a felsőfokú végzettségű munkaerő egyre kisebb számát eredményezi a megyében. A felsőfokú képzéshez való hozzáférés kiemelten fontos a megye tudás alapú gazdaság felé történő elmozdulásában. Cél lehet közösségi főiskola, felsőfokú oktatási kar létesítése, de a vállalatok segítségével történő bekapcsolódás a duális felsőfokú képzésbe szintén alternatívaként szolgálhat.

A specializációnak köszönhetően egyes vállalatok szakemberigénye nemcsak a szakképesítéstől, hanem az adott munkakörben elvárt kompetenciáktól is függ, így a piac igényeit a megfelelő minőségű képzés mellett a munkakörre felkészítő tréningek egészíthetik ki. Vannak olyan munkakörök, melyek rövidebb, betanító jellegű képzéssel is elvégezhetőek, így a munkakeresőknek nem kell rögtön hosszú, sok tekintetben szükségtelen képzésen részt vennie, a munkakezdés belátható közelségbe kerülhet.

Ugyanakkor a vállalat is sajátjának érezheti a képzést és a képzett diákokat, hiszen vállalat-specifikus ismereteket sajátítanak el a betanítás során.

A munkáltatók és munkavállalók hosszú távú együttműködésre épülő kapcsolata a gazdasági növekedést támogatja, stabilitást és biztonságot ad mind a vállalatoknak, mind a munkavállalónak. Az erős kapocs kialakulásának támogatása, a munkaadók és munkavállalók közti kommunikáció segítése fontos cél, melyben kiemelt szerepe lehet a képzési, tanácsadási rendszernek (munkahelyi beilleszkedést segítő programok, munkaadói szemléletformálás, munkahelyi mentor) vagy ösztöndíj programok kialakításának.

2.2.2. Térség népesség, ezáltal munkaerő megtartó képességének növelése

A munkaerő kínálat erősítésének fontos eleme a megye népességmegtartó képességének erősítése. Az elvándorlás leginkább a képzettebb, magasabb értékkel bíró szakmákra jellemző, mivel gyakran nem találják meg a megfelelő munkalehetőséget a megye határain belül.

Cél tehát a bérek emelkedésén és a munkakínálat diverzifikációján keresztül a nógrádi polgárok minél szélesebb körének megfelelő foglalkoztatási lehetőséget és életszínvonalat biztosító gazdasági és társadalmi környezet megteremtése.

A munkaerő és népesség megtartásának fontos eleme a bérek mellett az életszínvonal. Kiemelten érdemes kezelni ezért az egészségügyi és szociális szolgáltatások minőségét és elérhetőségét, az oktatás színvonalát, a közösségi közlekedést illetve a kultúra és sport lehetőségeit és színvonalát.

A gazdaság fejlődésével és a megfelelő infrastruktúra kiépítésével (úthálózat, szolgáltatások, internet, stb.) a megye erősségeire építve (a főváros közelsége, vonzó természeti környezet) az elvándorlási folyamat megfordulhat, így a foglalkoztatási stratégia hosszú távú célként tűzi ki, hogy az életmódot váltók, illetve a megyébe települő vállalatok munkavállalói Nógrád új polgáraivá váljanak.

2.3. Társadalmi felzárkózás elősegítése a munkaerő piacra történő fokozatos integrációval

A stratégia harmadik pillére a leszakadó társadalom felzárkóztatása, a hátrányos helyzetű rétegek munkaerő piaci integrációja. A cél egyrészt segíti a gazdaság és társadalom dinamikusabb fejlődését, hiszen a munkanélküli rétegek munkaerő piaci integrációja egyszerre növeli a foglalkoztatottságot, így a gazdasági termelékenységet és csökkenti a társadalomra háruló segélyezési terhet. A célcsoport számára kilábalást és öngondoskodást jelenthet, vannak, akik kritikusan kiszolgáltatott, létfenntartást veszélyeztető helyzetből válhatnak akár önfenntartóvá. A társadalmi integráció fokozatosan valósulhat meg: első lépésben a munkavállalás személyi feltételeit (alapkompenciák, motiváció) és körülményeit (gyermekfelügyelet, mobilitás) szükséges megteremteni, melyet követően lehetőség

nyílik a célcsoportot hozzásegíteni a szükséges végzettséghez (pl. 8 általános) és a megfelelő képzésekhez.

A célcsoport integrációjának legfontosabb eleme, hogy az adott egyén élethelyzetéből, adottságaiból, állapotából kiinduló, személyre szabott programban vehessen részt. Ez igaz a pályorientáció vagy pályatanácsadástól kezdve a mentoráláson keresztül a képzés irányának kiválasztásáig, motivációs tréningekig vagy alap és kulcskompetencia oktatásokig.

Az integráció sikerének talán legfontosabb kulcsszereplői a szociális ellátásban dolgozó szakemberek (pl. családsegítők) illetve a hátrányos helyzetűek felzárkóztatásában aktív civil szervezetek. Fontos tehát ezen szakemberek szervezése, a civil aktivitás növelése és koordinálása, jó gyakorlatok becsatornázása.

A társadalmi integráció érdekében a foglalkoztatási stratégia a következő két alcélt fogalmazza meg:

1. Inaktív rétegek, közfoglalkoztatottak, munkanélküliek foglalkoztatási korlátainak felderítése és lebontása
2. Megváltozott munkaképességűek, fogyatékkal élők és halmozottan hátrányos helyzetűek foglalkoztatásának támogatása

2.3.1. Inaktív rétegek, közfoglalkoztatottak, munkanélküliek foglalkoztatási korlátainak felderítése és lebontása

A gazdasági növekedés egyik korlátja a foglalkoztatási ráta alacsony szintje. A munkaerőhiány visszavezethető többek között az ország egészére jellemző élénkülő munkaerő keresletre az aktivitási ráta továbbra is alacsony szintje mellett. Cél tehát az inaktívak, illetve a munkavállalásra alkalmas munkanélküliek visszasegítése a munka világába, amit a gazdaság élénkülésének köszönhetően megnyíló lehetőségek is segítenek.

Az alacsony bérek nem jelentenek megfelelően vonzó alternatívát a legális munkavállalásra, így a statisztikai mutatók és a valós munkavállalási hajlandóság közt megfigyelhető eltérések vannak. Cél a bérszint emelkedése és a fekete és szürke munka negatív következményeinek tudatosítása által a munkaviszonyok minél nagyobb arányú legalizálása.

A célcsoport tagjainak hatékony megszólításához elengedhetetlen a személyre szabott, az adott egyén alkalmasságán, mentális és fizikai állapotán, képzettségén és tudásán alapuló program. A pályatanácsadás fontossága egyrészt a megfelelő irány kijelölésében rejlik, másrésztől fontos a választott út bemutatása a célszemély számára érthető, meggyőző módon. Ehhez innovatív eszközöket, a modern digitális technológia nyújtotta lehetőségeket érdemes felhasználni.

Az alapkompentenciák hiánya, a digitális analfabetizmus illetve a motivációs problémák indokoltá teszik előkészítő, alapozó tréningek, programok beindítását a cél, a munkaerő piaci integráció érdekében.

A közmunka program keretein belül majd 9000 nógrádi polgár megtette az első lépést a piaci alapon történő munkavállalás irányába. A szociális szövetkezetek szintén hasznos terepet jelentenek a munkából hosszabb ideje kiszakadt rétegek integrációjának megkezdésére. Cél ezen foglalkoztatás politikai eszközök hatékony felhasználása a végső cél, a piaci alapon történő foglalkoztatás érdekében.

2.3.2. Megváltozott munkaképességűek, fogyatékkal élők és halmozottan hátrányos helyzetűek foglalkoztatásának támogatása

A megváltozott munkaképességűek és fogyatékkal élők fontos célcsoportot, gazdasági termelő potenciált jelentenek. Amennyiben a feltételek adottak, ezen célcsoport tagjai komoly hozzáadott értéket jelentenek a vállalatok számára, csupán a modellt kell kiépíteni, ahogy a vállalat működésébe a munkavállaló veszélyeztetése és racionális költségszint mellett ez a típusú munkavégzés beilleszthető. A megváltozott munkaképességűek foglalkoztatására szerteágazó jó gyakorlatok érhetőek el, cél tehát a jó gyakorlatok minél szélesebb körben történő integrációja. A feladat összetett, hiszen a körülmények megteremtése mellett a mentalitás, szemléletformálás is kiemelten fontos, hiszen ez segít hozzá a megfelelő rugalmassághoz a megoldások megtalálásánál.

A halmozottan hátrányos helyzetűek esetében igazak a fent leírt megfontolások azzal az eltéréssel, hogy ennél a célcsoportnál a beavatkozások széles skálája szükséges a legkisebb eredmények elérése érdekében is. Ebből következik, hogy kizárólag hosszú távú elkötelezettség vezethet eredményre a halmozottan hátrányos népesség körében, akiknek száma ugyanakkor fokozott ütemben nő.

3. Célok kapcsolata, prioritások

A stratégiai célok a fent leírtak alapján szorosan kapcsolódnak egymáshoz. A gazdaság fejlesztése kelti életre azt a többlet munkaerő keresletet, melyet a társadalom aktivitásának növelésével, a munka, mint alternatíva vonzóbbá tételével a célok szerint a megye ki fog tudni elégíteni.

A gazdasági fejlődés, az innovációs potenciál növekedése, új, jövőorientált vállalkozások betelepülése hozzájárul a bérszínvonal emelkedéséhez is, mely feltétele az aktivitási ráta növekedésének.

A társadalmi integráció, a hátrányos helyzetű rétegek segítése a társadalom nagyobb hányadát teszi alkalmassá a képzésekbe majd a munkaerő piacra történő belépésre. A megváltozott munkaképességűek és fogyatékkal élők korlátainak áthidalása után a munkaerő piac értékes szereplőivé válnak.

A képzések innovatív módon történő szervezése által a hátrányosabb helyzetből érkezők nagyobb hányada szerezhethet a foglalkoztatásukhoz megfelelő oktatást, és léphet be közvetlenül vállalatokhoz. A betanító képzések másik oldalról a vállalat számára közvetlenebbül hasznosítható eredményhez vezetnek.

A célok közt tehát prioritási sorrend nem állítható fel, minden cél szükséges a másik elérése érdekében, azaz a célok egymásra hatnak, egymást erősítik, és egymás feltételei is.

4. Beavatkozási területek

A foglalkoztatási stratégia céljainak elérése érdekében a munkacsoport meghatározta azokat a területeket, ahol az egyes pillérek szempontjából indokolt a beavatkozás. A tevékenységek és akciók a beavatkozási területekhez igazodnak, így kötve össze a stratégiai célokat és a foglalkoztatási akciótervet.

A beavatkozási területeket célonként a következő táblázat tartalmazza:

Beavatkozási terület	
S1. Gazdaság diverzifikált fejlesztése	S 1.1 - Élénkülő vállalkozási kedv, induló vállalkozások helyi szintű támogatása
	S 1.2 - Hagyományos ágazatok bővülése (pl. fémipar, fémfeldolgozás)
	S 1.3 - Végterméket előállító, vagy nagyobb hozzáadott értéket termelő KKV-k térségbe telepedésének támogatása
	S 1.4 - Tudás alapú és kreatív ágazatok meghonosítása, innovációs potenciál erősítése
	S 1.5 - Vidéki gazdaság, falusi turizmus fejlesztése
	S 1.6 - Vállalati együttműködések erősítése a tudásmegosztás, kihívások kezelése, közös képzések beindítása, beszállítói kapcsolatok élénkítése, stb. terén
	S 1.7 - Vállalati HR tevékenység fejlesztése, szemléletformálás, belső képzések beindítása
	S 1.8 - Vállalkozások folyamatos aktív kommunikáción alapuló támogatása – önkormányzati kapcsolatok erősítése

S2. Versenyképes tudással rendelkező munkaerő biztosítása	S 2.1 - Tudáshoz való hozzáférés javítása a megye teljes lakossága számára, piacképes felsőoktatás bevonása
	S 2.2 - Piaci igényekhez igazított, jövőálló tudást biztosító innovatív képzések kialakítása a gazdaság fejlesztési irányainak megfelelő struktúrában,
	S 2.3 - Proaktív vállalati részvétel a képzésekben – betanító jellegű képzések, vállalatok gyakorlati képzésbe való bevonása, vállalatok és felsőoktatás kapcsolatának erősítése, ösztöndíj programok
	S 2.4 - Bértámogatás az elhelyezkedés, kezdeti munkaviszony támogatására, kockázatok és költségek minimalizálására
	S 2.5 - Pályaorientáció szélesebb körre, innovatív eszközökkel történő kiterjesztése
	S 2.6 - Munkaadó és munkavállaló közti kapcsolat erősítése, ösztöndíj programok, kommunikáció, munkahelyi beilleszkedés támogatása
	S2.7 - Önfoglalkoztatóvá válás támogatása, szociális foglalkoztatók erősítése
	S2.8 - Elvándorlás megállítása, megye vonzóvá tétele a jövő munkavállalói számára
S3. Társadalmi felzárkózás elősegítése a munkaerő piacra történő fokozatos integrációval	S 3.1 - Alapkompetenciák fejlesztése, motivációk támogatása
	S 3.2 - Mentális és fizikális állapot javítása
	S 3.3 - Alkalmasság szerinti pályatanácsadás, pályaorientáció
	S 3.4 - Személyre szabott, foglalkoztatást segítő munkaerő- piaci szolgáltatások
	S 3.5 - Munkahelyre való eljutás, gyermekfelügyelet támogatása
	S 3.6 - Közfoglalkoztatásban dolgozók munkaerő piacra segítése, szociális gazdaságok fejlesztése
	S 3.7 - Civil tevékenység élénkítése, közösség szervezése
	S 3.8 - Jó gyakorlatok integrálása a képzés és szociális szolgáltatások terén
	S3.9 - Megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának támogatása

A STRATÉGIA MEGALAPOZOTTSÁGA ÉS ÖSSZHANGJA MÁS PROGRAMOKKAL

A foglalkoztatási stratégia célrendszerének és tevékenységeinek a helyileg releváns fejlesztési és szociálpolitikai stratégiákkal összhangban kell lennie. Ennek biztosítása külön dokumentum és programelemzést igényel, ami kiterjed a következő stratégiai anyagokra:

- Nógrád Megye Területfejlesztési Programja
- Térségi Felzárkóztatási és Foglalkoztatási Terv 2014-2020
- Humánfejlesztési Stratégia 2015
- Nógrád Megye Integrált Területi Programja
- Nógrád Megye Szakképzés Fejlesztési Konceptiója 2013- 2020

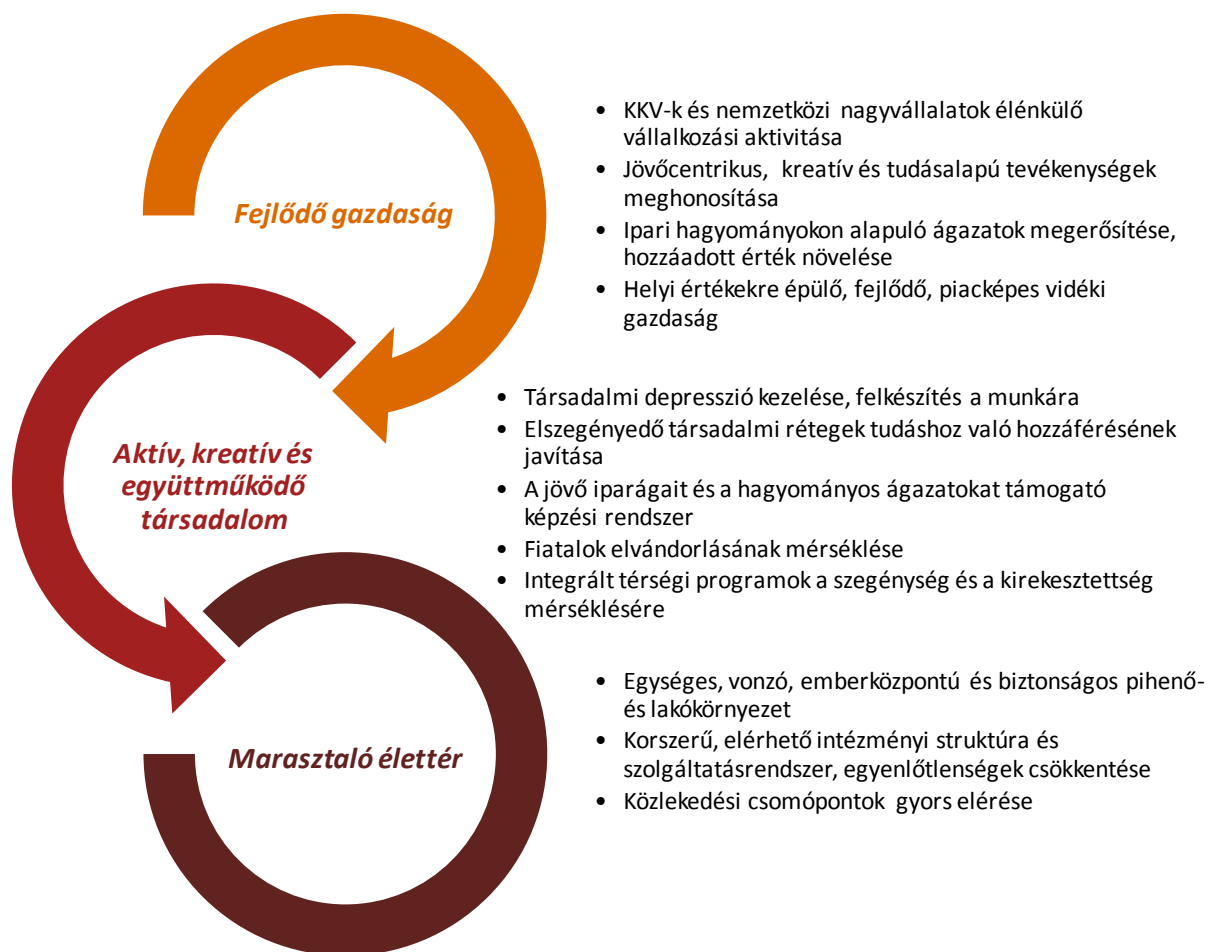
A dokumentumok elemzése a programok által meghatározott jövőképre, célokra és esetlegesen intézkedések bemutatására fókuszál. Ezen felül az anyagok foglalkoztatási stratégia szempontjából releváns részeire hívja fel a figyelmet, célja a stratégia megalapozottságának bemutatására. Végül pedig a foglalkoztatási stratégia célrendszerének illeszkedést vizsgálja a stratégiai dokumentumokban megfogalmazottakhoz képest.

A Nógrád megyei foglalkoztatási stratégia ernyőként szolgál a helyi foglalkoztatási stratégiák és Salgótarján foglalkoztatási paktumának keretében kidolgozott stratégiához. Ennek érdekében a stratégia alkotás folyamatába mind a helyi, mind a megyei jogú város paktumainak képviselői is aktívan részt vettek. A stratégiák készítésének ütemezése nem engedi meg egyetlen integrált stratégia megalkotását, de a folyamat és a célzott megbeszélés biztosítja, hogy a területi célok a megye célrendszerével harmóniában legyenek.

Nógrád Megyei Területfejlesztési Program

A Nógrád Megye Területfejlesztési Programja 2014-2020 jövőképe a VERSENYKÉPES, VONZÓ NÓGRÁD.

A program három területen fogalmaz meg célokat a jövőkép elérése érdekében, az átfogó célokat és az ezekhez tartozó specifikus célrendszert foglalja össze a következő ábra.

A Nógrád Megye Területfejlesztési Programja a gazdaság élénkítésén, és a meglévő természeti potenciál jobb kihasználásán keresztül, továbbá a helyi társadalom nagyobb bevonásával és aktivizálásával szeretné elérni, hogy 2030-ra megálljon a leszakadás folyamata Magyarország egyéb megyéihez képest. Ezen felül a Területfejlesztési Program felhívja a figyelmet a megye keleti és nyugati területinek gazdasági különbségeire, így további kettő területi célt is kijelöl.

Nyugat-Nógrád gazdaság- és iparfejlesztése

- A termelési és foglalkoztatási kapacitások növelését eredményező további főként zöldmezős beruházásokhoz alkalmas ipari területek biztosítása, valamint

- a képzettebb munkaerő helyben történő megtelepedésének elősegítése érdekében a kisvárosi életminőség fejlesztése,
- a foglalkoztathatók által elvárt kompetenciák fejlesztése a rendelkezésre álló munkaerőnél.

Kelet-Nógrád felzárkóztatása, újraiparosítása

- A gazdasági szerkezetváltás miatt leszakadó rétegek kompetenciáinak fejlesztése, munkába állásuk és foglalkoztathatóságuk humán feltételeit megteremtő, munka világára felkészítő intézkedésekkel,
- a városok és térségük tudatos - barnamezős területek KKV-k számára is vonzó újrahasznosítását és újabb ipari beruházások feltételeinek megteremtését is magukban foglaló - fejlesztése integrált területi beruházások formájában,
- nagyobb termelő vállalatok vonzása megfelelő méretű és infrastruktúrával ellátott ipari területekkel.

Míg a keleti területeken a felzárkóztatás és a munkaerő foglalkoztathatóságának növelése a legfontosabb, addig a nyugati területeken a gazdaság további fejlesztése, a magasabb hozzáadott értékű termeléshez szükséges kompetenciák erősítése a cél.

A Területfejlesztési Program meghatároz horizontális célokat az *Európa 2020 Stratégia* tematikus célrendszerét alapul véve, az alábbi horizontális célok a fejlesztési program egészét átszövik és meghatározzák.

A fejlesztési program kialakításánál a *Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)* horizontális elveinek érvényesítése is kritérium volt. A kitűzött célok megfogalmazásakor és a megvalósulásakor a lehető legnagyobb mértékben szükséges érvényesíteni a

- hosszú távú fenntartható fejlődés szempontjait,
- a területi kohézió szempontjait, azaz a helyi adottságokhoz illeszkedő, térségileg integrált fejlesztések megvalósítását,
- az esélyegyenlőség és anti-diszkrimináció szempontjait, beleértve a nők, fogyatékkal élők, roma nemzetiségűek diszkriminációmentességét, a befogadás erősítését, közösségépítést és a tudáshoz való hozzáférés javítását.

A Területfejlesztési Program foglalkoztatási stratégia szempontjából releváns céljai elsősorban a fejlődő gazdaság átfogó céljához kapcsolódnak. A vállalatok betelepülésének ösztönzése, és a jelenlevő vállalatok újra beruházása munkahelynövelő hatással jár. A kreatív és tudásalapú tevékenységek meghonosítása olyan új munkalehetőségeket teremthet, amik eddig vagy nem, vagy csak kis mértékben álltak rendelkezésre. A hagyományos ágazatok megerősítése szintén munkaerő piaci keresletet bővítő hatású. A helyi értékekre épülő piacképes vidéki gazdaság cél magában foglalja a helyi szintű munkalehetőségek kínálatát. A foglalkoztatási stratégia szempontjából fontos az aktív, kreatív és együttműködő társadalom megteremtésére, illetve a marasztaló élettér kialakítására irányuló fejlesztések köre. Egyrészt a megyében probléma a diplomás, technikus és szakképzett munkaerő elvándorlása. Amennyiben a helyi identitás megerősödik, kellemesebbé válik a lakókörnyezet és jobb lesz a szolgáltatások elérhetősége, ez mérsékelni tudja az elvándorlást és csökkentheti a munkaerőhiányt. Másrészt az inaktív réteg megcélzásával integrált térségi programokon és képzéseken keresztül nőhet a munkaerőpiacra integrálható munkavállalók száma.

Térségi Felzárkóztatási és Foglalkoztatási Terv 2014-2020

A *Térségi Felzárkóztatási és Foglalkoztatási Terv 2014-2020* a Nógrád Megyei Területfejlesztési Programmal összhangban és ahhoz illeszkedve készült, fő célkitűzése az elvándorlás megállítása. A humánerőforrás fejlesztés megyei szintű távlati céljaként a következőt fogalmazza meg a terv: a „gazdasági fejlődésre érett, aktív társadalom (...) amely képes további tudást is bevonítani”.

A Terv tartalmaz egy problémafát, ami az elvándorlás okait elemzi három területen.

1. A szolgáltatásokban szegény élettér nem kedvez a lakosság megtartásának. Gondot okoz az elégtelen szolgáltatási kínálat, ami kiterjed az oktatási, egészségügyi és kulturális területekre is, de éppúgy magában foglalja például a kis településeken az élelmiszerboltok elérhetőségét vagy azok választékát. Az elégtelen közösségi közlekedés a mobilitást nehezíti, ami a szolgáltatások elérését, az ügyintézés vagy a munkába járást nehezíti. A megyében sok az elszegényedő település és kevés a munkalehetőség. Az oktatási kínálat gyengesége is az elvándorlást ösztönzi, jellemző a felsőoktatásban való részvétel miatt a megye elhagyása, ami gyakran végleges.
2. Nógrád megyében alacsony a jövedelmi szint más megyékhez képest, ennek oka a magas munkanélküliség és alulképzettség, továbbá az alacsony mobilitás. Ezen felül gyenge a belső gazdaság, a vállalatok között kevés a kapcsolat. Jellemző ezen felül a versenynek kitett alacsony jövedelmezőségű ipar. Mindez a mobilitásra hajlandó munkavállalót elvándorlásra ösztönzi, jellemzően a jó szakemberek és a diplomások hagyják el a megyét munkalehetőség, vagy magasabb jövedelemszerzés céljából.
3. Az elvándorlásnak nem kedvez a gyenge társadalmi kohézió sem, a helyi identitás nem erős. Az aprófalvas településeken jellemző az érdektelenség, a depresszió és az elszigeteltség, az emberek nem látnak perspektívák maguk előtt. Ezen felül kevés a civil kezdeményezés és kevés a közösségépítő program.

A Térségi Felzárkóztatási és Foglalkoztatási Terv megvalósítását segítő prioritásterületeket a következő ábra foglalja össze.

A Térségi Felzárkóztatási és Foglalkoztatási Terv a fenti három prioritásterületen a következő célokat fogalmazza meg:

1. Vonzó, jó szolgáltatásokat kínáló települések

- 1.1. Egyenlőtlenségek megszüntetése a szolgáltatási rendszerben
- 1.2. Közösségi közlekedési feltételek javítása, járásszékhelyek gyors elérése
- 1.3. Tudatos terület-és településfejlesztés
- 1.4. Felsőoktatás újraszervezése

2. Jövedelmek növelése

- 2.1. Munkahelyteremtés
- 2.2. Képzettségi szint növelése
- 2.3. Belső gazdaság élénkítése
- 2.4. Új, magas hozzáadott értéket termelő ágazatok betelepítése, gazdasági szerkezetátalakítás

3. Társadalmi kohézió erősítése

- 3.1. Társadalom mentális fejlesztése, motiválása
- 3.2. Közösségfejlesztés
- 3.3. Civil szervezetek megerősítése

A foglalkoztatási stratégia szempontjából elsősorban a jövedelmek növelése cél a releváns, a foglalkoztatási helyzet javulását támogatja a munkahelyteremtés és a képzettségi szint növelése is. A belső gazdaság élénkítésével a vállalkozások piaca növekedhet, ez további munkaerő iránti keresletet támaszthat. A magasabb hozzáadott értéket termelő ágazatok betelepítése a jobb szakembereknek és a diplomásoknak is versenyképes munkalehetőséget biztosíthat.

A foglalkoztatási stratégia célkitűzéseivel a szolgáltatásokban gazdag élettér és a társadalmi kohézió erősítése területek is szorosan kapcsolódnak. A munkavállalók megyén belül tartása, a kellemesebb lakókörnyezet kialakítása, a közösség megtartó ereje mind fontos a megfelelő munkaerő kínálat felmutatásához.

Humánfejlesztési Stratégia

A *Humánfejlesztési Stratégia 2015* Nógrád megye Területfejlesztési Programjához illeszkedik, humán erőforrások megőrzése és fejlesztése terén pontosítja és kiegészíti azt. Nógrád megye humánstratégiai célkitűzései a következők:

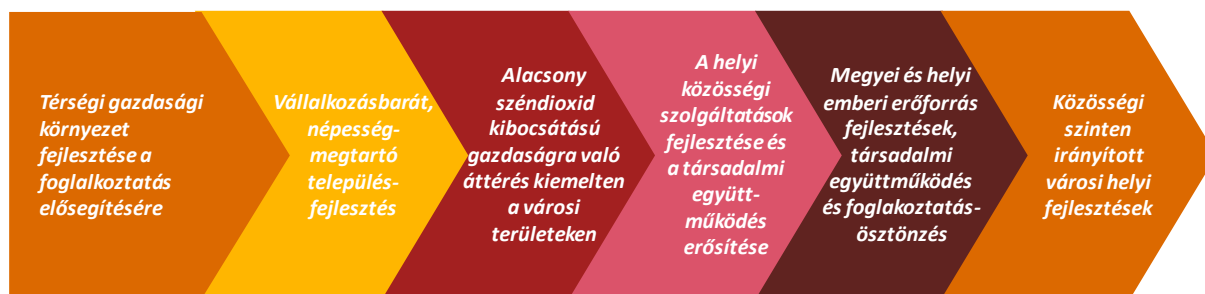
- Nógrád megye humánkapacitásainak és humánerőforrásainak megőrzése és bővítése, az értelmiségiek anyagi és erkölcsi elismerése, munkakörülményeik javítása, továbbá a fiatalok elvándorlásának mérséklése.
- A tudásbázis bővítése és az innováció ösztönzése, ezt segítő megyei és közvetítő szervezet létrehozása és működtetése. A szervezet tevékenységébe a gazdasági szereplők minél nagyobb mértékű bevonása a cél.
- Az oktatás, és a képzés fejlesztése, a foglalkoztatás szempontjából meghatározó készségek és kompetenciák javítása, az egyes társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáféréseinek javítása a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében.
- A munkaerő-piaci szempontból releváns képzések/oktatás támogatása: munkanélküliek, inaktívak, hátrányos helyzetűek munkaerőpiacra történő integrálásának támogatása, a munkaerő piaci szolgáltatások hatékonyságának javítása. Fontos továbbá a fiatalok tartós munkaerő piaci integrációjának segítése, valamint a jogszerű foglalkoztatás ösztönzése.
- Kiemelt terület a megyei felsőoktatás fejlesztése a megyei sajátosságok figyelembevételével, továbbá a szociális szakemberképzés fejlesztése is.
- A foglalkoztatást és közfoglalkoztatást segítő programok hatékony megvalósítását támogató fejlesztések, képzések, továbbá a munkahelyi integrálásra fókuszáló képzések megvalósítása. Ezen felül fontos alternatív foglalkoztatást támogató képzési programokat is indítani.
- A szegénység és kirekesztettség csökkentése, integrált térségi programok megvalósítása
- Az „Egészséges társadalom megteremtése” program, a megye lakosságának egészségügyi helyzetfelmérése, továbbá az ellátó hálózat fejlesztése, racionalizálása és hozzáférhetőségének javítása.
- A társadalmi depresszió kezelése, a szociális biztonság növelése (kiemelt figyelemmel a gyermekkorúak, a pályakezdők a fogyatékkal élők és a megváltozott munkaképességűeket és az időskorúak)
- Közösségfejlesztés, befogadó társadalmi és közösségi megújulás, civil kezdeményezések támogatása és a helyi identitás erősítése
- A műveltségi szint növelése, kulturális alapellátás, közösségi művelődés javítása.
- A sport és a testnevelés fejlesztése a megyében.

A Humánfejlesztési Stratégia célrendszerének egésze releváns a foglalkoztatási stratégia szempontjából. A foglalkoztatási stratégia a versenyképes tudással rendelkező munkaerő biztosítását tűzte ki célul, ide kapcsolódik a Humánfejlesztési Stratégia oktatás és képzés fejlesztésére irányuló

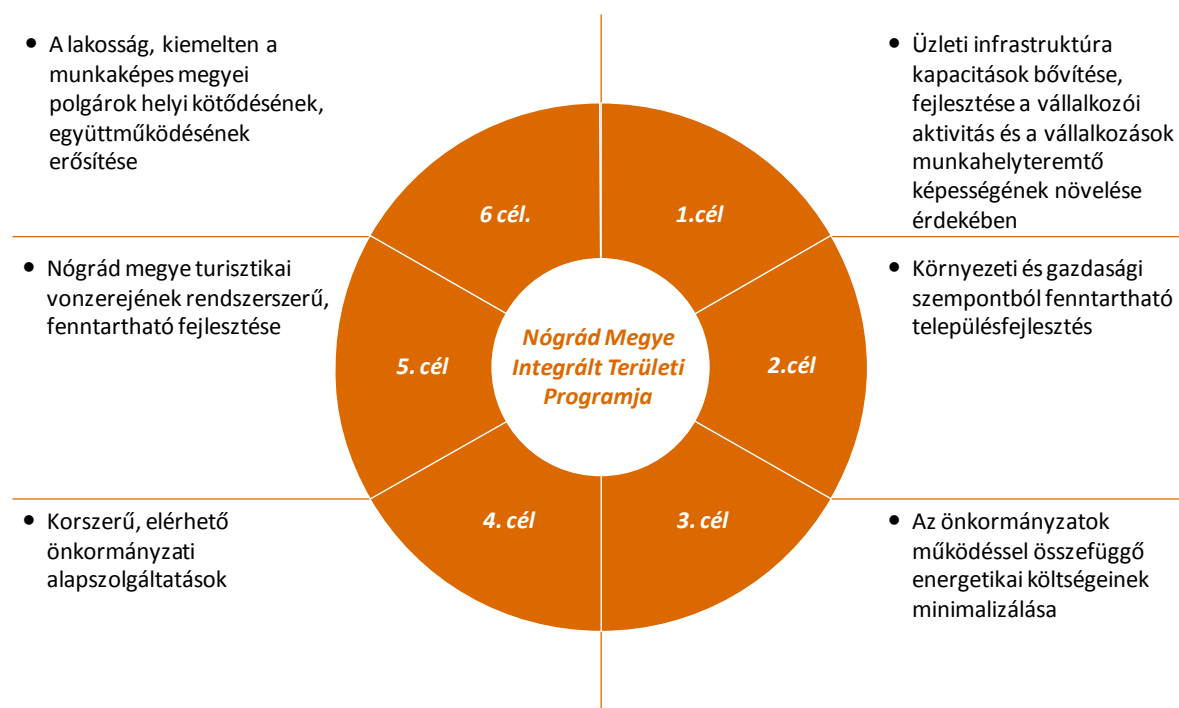
célkitűzése, a munkaerőpiacra történő re-integrációt elősegítő képzések támogatása és a felsőoktatás fejlesztése. A foglalkoztatási stratégia a gazdaság diverzifikálását célozza, ehhez szükséges a tudásbázis és az innováció ösztönzése, illetve a humánkapacitások megőrzése és bővítése. A foglalkoztatási stratégia kiemeli a társadalmi integráció növelését fő célként, ehhez kapcsolódik a szegénység és kirekesztettség csökkentésére irányuló humánfejlesztési stratégiai törekvés, illetve a társadalmi depresszió kezelésének középpontba állítása, a közösségfejlesztés és a kulturális alapellátás javítása mellett. Ezen felül a társadalmi integráció növelésében az egészségügyi ellátó hálózat fejlesztése és hozzáférhetőségének javítása is fontos szerepet játszik.

Nógrád Megye Integrált Területi Programja

A *Nógrád Megye Integrált Területi Programja* (ITP) összehangolja a megyei területfejlesztési prioritásokat a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) által finanszírozható fejlesztési elképzelésekkel. A Nógrád Megye Területfejlesztési Program céljait már bemutatta a fejezet. Az alábbi ábra a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program prioritásait tartalmazza:

A Nógrád Megye Integrált Területi Programja a két anyagban szereplő fejlesztési irányok metszetét foglalja össze. Mivel a megyében szükséges fejlesztési igények többszörösen meghaladják a TOP által biztosított fejlesztési keretet, az ITP gazdaságfejlesztési és településfejlesztési célú beavatkozásai az integráltság horizontális elve szerint kerültek kialakításra a nagyobb beavatkozási hatékonyság eléréseért. Az ITP az alábbi célokat fogalmazza meg:

A foglalkoztatási stratégia szempontjából nagyon fontos az üzleti infrastruktúra kapacitásainak bővítése. A Nógrád megyei üzleti infrastruktúrák tervezésénél a cél a megyén belüli eltérő adottságok figyelembevétele és annak leképezése volt. A tervezett infrastruktúrák egymás kiegészítői, kiemelt fontosságú a szabad vállalkozói zónák működtetése. A fejlesztések közötti kapcsolatot a foglalkoztatási paktumok is erősíteni fogják.

A korszerű, elérhető önkormányzati alapszolgáltatások, kiemelten a bölcsődei kapacitások kialakításának foglalkoztatási relevanciája a bővülő szolgáltatások köre, a hozzáférés javítása, ami kedvezőbb környezetet teremt a lakosságnak. Mindez mérsékelheti az elvándorlást - ami elsősorban a jó szaktudással rendelkező munkavállalókat érinti – és a munkaerőhiányt. Szintén az elvándorlás ellen hat a lakosság helyi kötődésének, együttműködésének erősítése. Ezen felül a közösség fontos szerepet játszhat az inaktív, vagy a leszakadó csoportok motiválásában.

A turisztikai fejlesztések a foglalkoztatási stratégia szempontjából szintén nagyon fontosak, mivel számos új munkalehetőséget jelenthetnek a megyében.

Nógrád Megye Szakképzés Fejlesztési Konceptiója 2013- 2020

A Nógrád Megye Szakképzés Fejlesztési Konceptiójában meghatározott stratégiai irányok az európai uniós és az országos fejlesztési elvekkel összhangban kerültek kialakításra. A koncepció a következő jövőképet határozta meg: „Vonzó, mindenki számára nyitott, aktuális, elérhető, életpálya-orientált, rugalmas és innovatív szakképzési rendszer megteremtése Nógrád megyében.” A 2020-ra elérendő átfogó elképzelés szerint a Nógrád megyei szakképzésnek az alábbiakat kell biztosítani a szakképzésbe bekapcsolódók számára:

- Magas színvonalú képzés és infrastruktúra magasan kvalifikált oktatókkal, mely vonzó a tanulni vágyóknak és mindenki számára elérhető.
- A piaci igények szerint folyamatosan megújuló képzési kínálat a képzési rendszerek átjárhatósága mellett, ami lehetővé teszi a formális és informális tanulást is.
- Szegregációmentes, befogadó oktatási környezet és módszertani gyakorlat
- Magas színvonalú szakmai alapképzés, mely kulcskompetenciákat és szakmai kompetenciákat egyaránt biztosít a képzésben résztvevők számára
- Könnyen hozzáférhető és életpálya-orientált szakmai továbbképzés, amely elősegíti a kompetenciák fejlesztését és az életpálya-váltást
- Könnyen elérhető és magas színvonalú pályaaorientációs tanácsadás és pályakövetés
- Újfajta tanítási és tanulási kultúrák megvalósítása

A dokumentum a következő stratégiai célokat fogalmazta meg:

A *Szakképzés és gazdaság összhangjának megteremtése* cél a piaci igények kiszolgálását helyezi előtérbe a képzési struktúra kialakításakor. A stratégiai célhoz kapcsolódóan a koncepció az alábbi operatív célokat fogalmazza meg.

Szakképzés és gazdaság összhangjának megteremtése

- „Olyan szakképzési struktúra kialakítása, ami leképezi a megyei gazdaság igényeit
- A képzési kínálat koncentrációja
- Komplex munkaerő-piaci információk beépítése a szakképzés-tervezésbe és a folyamatok követésébe
- A szakképzés és a gazdaság közötti információcsere fórumainak, szervezeti formáinak megteremtése
- A szakképzés tartalmának folyamatos felülvizsgálata, korszerűsítése
- A helyi felnőttképzés teljesítményének javítása, minőségének fejlesztése
- EU-s és hazai finanszírozású iskolarendszeren kívüli szakképzések munkaerő-piaci relevanciájának megteremtése
- Pályakövetési rendszer létrehozása és működtetése
- A pályaaorientációs tevékenység kiszélesítése és elmélyítése
- Adminisztratív terhektől mentes ösztönző rendszer kidolgozása, hogy a duális képzés megerősödhessen, általánossá válhasson
- A gyakorlati képzőhelyek számának radikális növelése
- Tanulószerződések általánossá tétele
- A végzett tanulók továbbfoglalkoztatását támogató programok kidolgozása
- A gyakorlati oktatók folyamatos képzése, képzésük korszerűsítése
- Mesterképzés kiterjesztése a hatékony gyakorlati képzés érdekében”

Az *Egész életen át tartó tanulás feltételeinek megteremtése* cél azért fontos, mert a gazdasági és társadalmi kihívások változnak, az alkalmazkodáshoz megfelelő kompetenciák szükségesek, amit az egész életen át tartó tanulás szellemiségében lehet megszerezni. Mindez a versenyképesség és a foglalkoztathatóság növelését támogatja. A stratégiai célhoz a következő operatív célok tartoznak.

Egész életen át tartó tanulás feltételeinek megteremtése

- „A tanulási lehetőségek elérhetővé tétele a társadalom minden tagja számára
- Olyan tanulási kultúra megteremtése, amely motiválja a (potenciális) tanulókat, növeli a részvételi arányokat, és igazolja annak szükségességét, hogy a tanulás minden korosztály számára fontos
- A kreativitás, versenyképesség, foglalkoztathatóság előmozdítása, valamint a vállalkozói szellem erősítése

- Az alapkészségek és kulcskompetenciák elsajátításának előmozdítása a teljes oktatási és képzési rendszerben
- „Értékes és értő tanulás” eszméjének elterjesztése
- Előzetes tudás elismertetése, beszámítás rendszerének kiépítése
- Az átláthatóság és a tanulási rendszerek egységességének javítása
- Az életpályamenedzsment-készségek elsajátításának ösztönzése
- Pályaorientációs, pálya-tanácsadási szolgáltatások minőségének javítása
- A nyelvtanulás és a nyelvi sokszínűség ösztönzése, eredményességének javítása
- Az információs és kommunikációs technológiában rejlő oktatási lehetőségek minél szélesebb körben való kihasználásának ösztönzése
- A szakképzés fenntartható finanszírozásának biztosítása”

Az *Esélyegyenlőség biztosítása* cél a művelődéshez való jogot szeretné kiterjeszteni. A szakképzésből történő lemorzsolódás csökkentése komoly kihívás, fontos a szakképzésbe történő visszatérés lehetővé tétele, továbbá a társadalmi felzárkózás és integráció támogatása. Az esélyegyenlőség biztosítása stratégiai célhoz számos operatív célt fogalmaz meg a koncepció.

Esélyegyenlőség biztosítása

- „A társadalmi különbségek csökkentése a szakképzés fejlesztésének, irányításának aktív eszközeivel, az esélyegyenlőség kiteljesítése a szakképzésben a nemek, etnikai csoportok, fogyatékkal élők és hátrányos helyzetűek számára
- Személyre szabott és könnyen hozzáférhető képzések biztosítása
- A középfokú oktatásban vonzó választási lehetőségek biztosítása
- A lemorzsolódás megelőzése
- Második esély biztosítása a tanulmányok folytatására, az oktatás hasznából való részesülésre
- Az iskola és az otthon közötti kapcsolat erősítése, hogy minél inkább csökkenjen a lemorzsolódás, az iskolai kudarc
- Erőforrások biztosítása a leginkább rászoruló tanulók képzéséhez, hogy a szegényebb közösségek legalább olyan szintű ellátást kapjanak, mint a jómódúak
- Szegregációmentes, befogadó oktatási környezet és módszertani gyakorlat létrehozása
- Az együttnevelés sikerét erősítő programok széleskörű terjesztése
- Eredmények disszeminációja és fenntarthatóságának megalapozása”

A *Mobilitás növelése* cél a munkaerő alkalmazkodóképességének javítását szolgálja, hogy a munkavállalók mozoghassanak tanulási formák, munkahelyek és régiók között a munkaerő-piaci aktív szerep megtartása mellett. A stratégiai célhoz kapcsolódóan a következő operatív célokat fogalmazza meg a koncepció.

Mobilitás növelése

- „A megye és a nemzetgazdaság igényeinek kielégítésére egyaránt alkalmas, rugalmas, a foglalkoztathatóságot elősegítő szakképzési struktúra kialakítása, működtetése a hosszú távú foglalkoztatás megalapozása érdekében
- A munka világához való pozitív viszonyulás kifejlesztése, amit az EU mobilitási programjában való részvétel támogat
- A szakképzésben részt vevő tanulók és oktatók határokon átnyúló mobilitásának előmozdítása és ösztönözése
- Idegen nyelvi kompetenciák fejlesztése
- Munkaviszonyban állók folyamatos képzése
- Önálló vállalkozás indításához szükséges kompetenciák fejlesztése
- E-learning, IKT elterjesztése
- A Europass rendszer minél szélesebb körben történő elterjesztése
- A szakiskolai képzés utáni szakmai továbbtanulás lehetőségének megteremtése
- A szakmai képzés során megszerzett ismeretek magasabb szintű tanulmányokba történő beszámítása
- A rendszerből szakképzettség nélkül kiesett tanulók minél nagyobb %-át vissza kell vezetni a szakképzésbe, onnan pedig továbbirányítani a munkaerő-piacra”

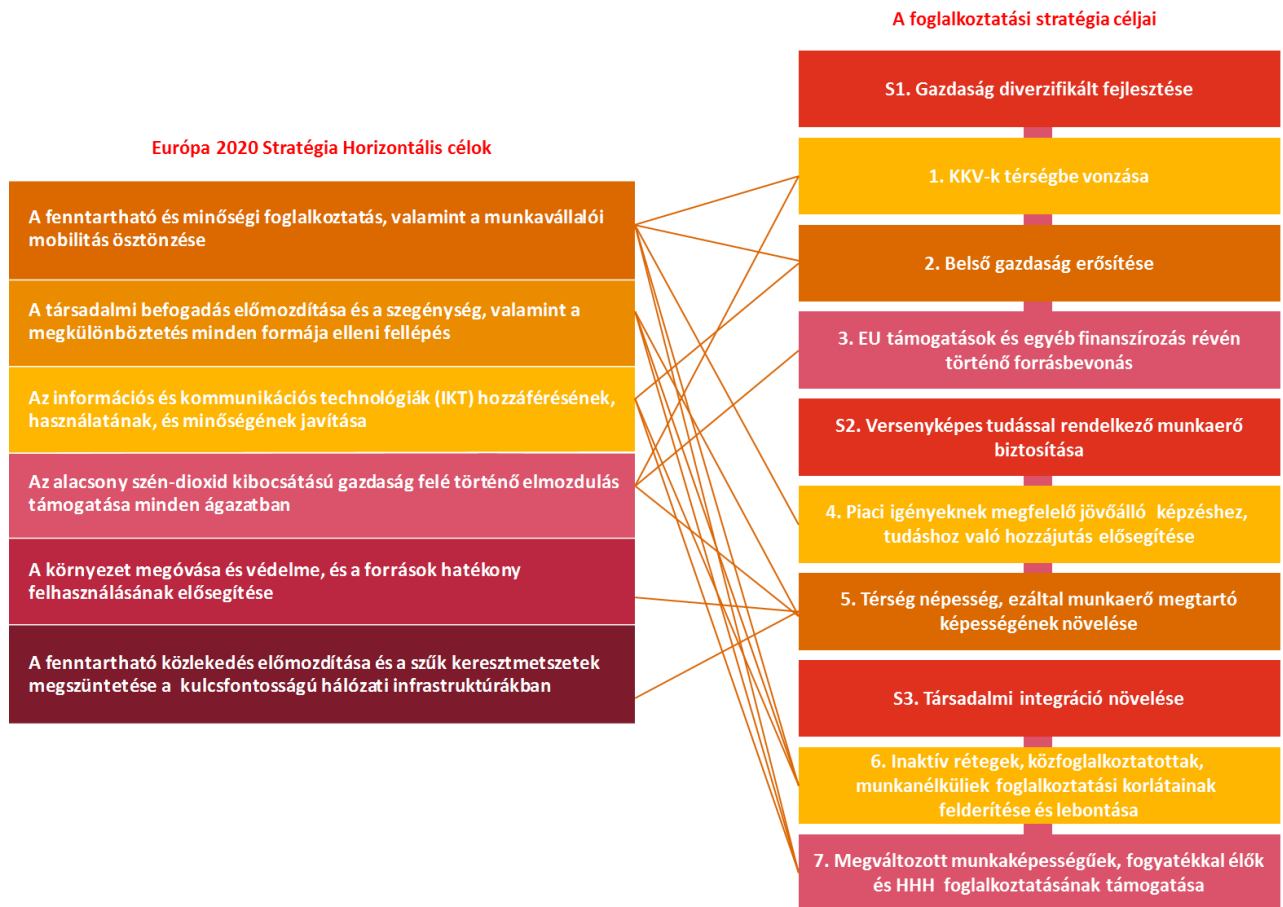
A szakképzés minőségének és hatékonyságának javítása cél az európai minőségi követelményeknek megfelelő szakképzési rendszer létrehozását jelenti. Az új szakképzés növeli a térség versenyképességét, nagyobb foglalkoztathatóságot és mobilitást biztosít a képzést elvégzők számára. Az alábbi operatív célok tartoznak ehhez a stratégiai célhoz.

A szakképzés minőségének és hatékonyságának javítása

- „A közös minőségbiztosítási megközelítés révén a szakképzés fenntarthatóságának és magas színvonalának biztosítása
- Versenyképes, mérhető, átlátható, megismerhető, konzisztens szakképzési rendszer kialakítása
- A szak- és felnőttképzésben működtetett minőségirányítási rendszerek egységesítése és összehangolása
- Az egyének szintjén tanulást ösztönző intézkedések kidolgozása
- Az oktatáshoz és képzéshez való hozzáférés növelése
- Az egész életen át tartó tanulás intézményi kereteinek kiépítése
- Az oktatási információs, vezetési, pályaorientációs és tanácsadási rendszerek fejlesztése
- A lemorzsolódók arányának csökkentése
- A kutatás-fejlesztés humán erőforrásainak fejlesztése
- Az oktatási és képzési infrastruktúra fejlesztése a fenti célok szolgálatában
- Az IKT infrastruktúra fejlesztése”

A foglalkoztatási stratégia egyik stratégiai célja a versenyképes tudással rendelkező munkaerő biztosítása, így a szakképzési koncepció stratégiai céljai közül mind releváns a foglalkoztatási stratégia szempontjából. Kiemelt jelentőségű a szakképzés és a gazdaság összhangjának megteremtése, a piaci igényeket jobban tükröző képzési struktúra a munkaerőhiányt csökkentheti. Az egész életen át tartó tanulás pedig növeli a foglalkoztathatóságot, ezen felül az alkalmazkodóképességet is erősíti. A szakképzés minőségének és hatékonyságának javítása szintén a munkaerő-kínálatra hat pozitívan, a munkáltatók igényeinek való nagyobb megfelelést eredményezi.

A foglalkoztatási stratégia Európa 2020-as Stratégia horizontális céljaihoz történő illeszkedést mutatja be a következő ábra.

A horizontális célok közül a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás ösztönzése a foglalkoztatási stratégia szempontjából kiemelt fontosságú, az ábra szemlélteti a területek közötti kapcsolódást. A stratégia hangsúlyozza a tudás alapú és kreatív ágazatok meghonosításának fontosságát és az innovációs potenciál erősítését.

A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a megkülönböztetés minden formája elleni fellépés horizontális célja a Társadalmi integráció növelése stratégiai célhoz kapcsolódik elsősorban. A foglalkoztatási stratégia kiemeli a mentális és a fizikális állapot javítását, a személyre szabott foglalkoztatást segítő szociális szolgáltatások létrehozását, továbbá a közösségek szervezését és civil tevékenységek erősítését.

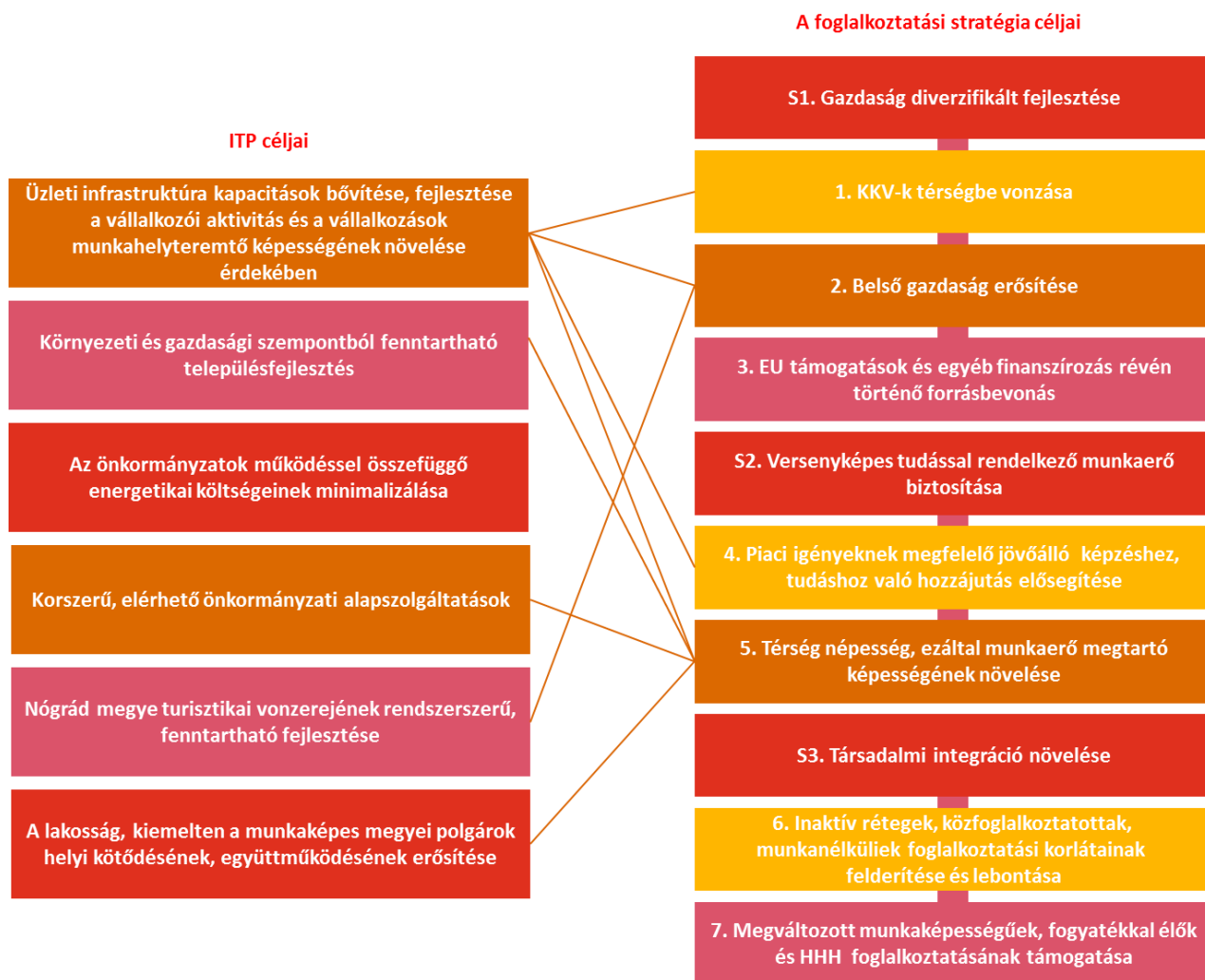
A foglalkoztatási stratégia céljainak a Nógrád Megyei Területfejlesztési Program célrendszeréhez való illeszkedését mutatja be a következő ábra.

A Nógrád Megyei Területfejlesztési Program Fejlődő gazdasággal kapcsolatos céljaihoz a foglalkoztatási stratégia Gazdaság diverzifikált fejlesztését célul kitűző alcélok kapcsolódnak leginkább. Ide kapcsolódóan a következő beavatkozási területeken kerül sok intézkedések megfogalmazására: élénkülő vállalkozási kedv, hagyományos ágazatok bővítése (pl. fémipar, fémfeldolgozás), végterméket előállító, vagy nagyobb hozzáadott értéket termelő KKV-k térségbe telepedésének támogatása, tudás alapú és kreatív ágazatok meghonosítása, innovációs potenciál erősítése. Ezen felül a foglalkoztatási stratégia fókuszában a vidéki gazdaság, falusi turizmus fejlesztése, a vállalati együttműködések erősítése, a vállalati HR tevékenység fejlesztése áll. Fontos kiemelni a vállalkozások folyamatos aktív kommunikáción alapuló támogatását is. Míg a Nógrád Megyei Területfejlesztési Program a kis- és középvállalkozások mellett a nemzetközi nagyvállalatok betelepülését is szorgalmazza, addig a foglalkoztatási stratégia fókusza inkább a hazai kis- és középvállalkozások aktivitásának ösztönzése. A két dokumentum készítése között eltelt 3 év, amely időszak alatt a megye munkaerőpiaca jelentősen átalakult. Időközben látszik, hogy a már itt működő vállalatok kapacitásainak bővítéséhez is nehéz a megfelelő munkaerőt megtalálni, így az új vállalatok betelepítésének szándéka óvatosabb megközelítést igényel.

A Nógrád Megyei Területfejlesztési Program további két stratégiai célja az „Aktív, kreatív és együttműködő társadalom és a „Marasztaló élettér” a foglalkozási stratégia „Versenyképes tudással rendelkező munkaerő biztosítása” és a „Társadalmi integráció” növelése stratégiai célokhoz kapcsolódnak. A célok fókuszában eltérés van, tartalmát tekintve a foglalkoztatási stratégia sokkal inkább a képzést helyezi előtérbe, míg a Programban a Marasztaló élettér kialakítása hangsúlyosabb. A foglalkoztatási stratégia beavatkozási területei azonban számos átfedést mutatnak a Programban megfogalmazottakkal. A Programhoz leginkább illeszkedő beavatkozási területek: a tudáshoz való hozzáférés javítása, a piaci igényekhez igazított, jövőt álló tudást biztosító innovatív képzések kialakítása, az alapkompenciák fejlesztése, a személyre szabott, foglalkoztatást segítő szociális szolgáltatások, a közfoglalkoztatásban dolgozók munkaerő piacra segítése és az elvándorlás megállítása. Míg a Programban dominánsabb a szegénység és kirekesztettség mérséklésére irányuló törekvés, továbbá a szolgáltatásrendszer fejlesztése.

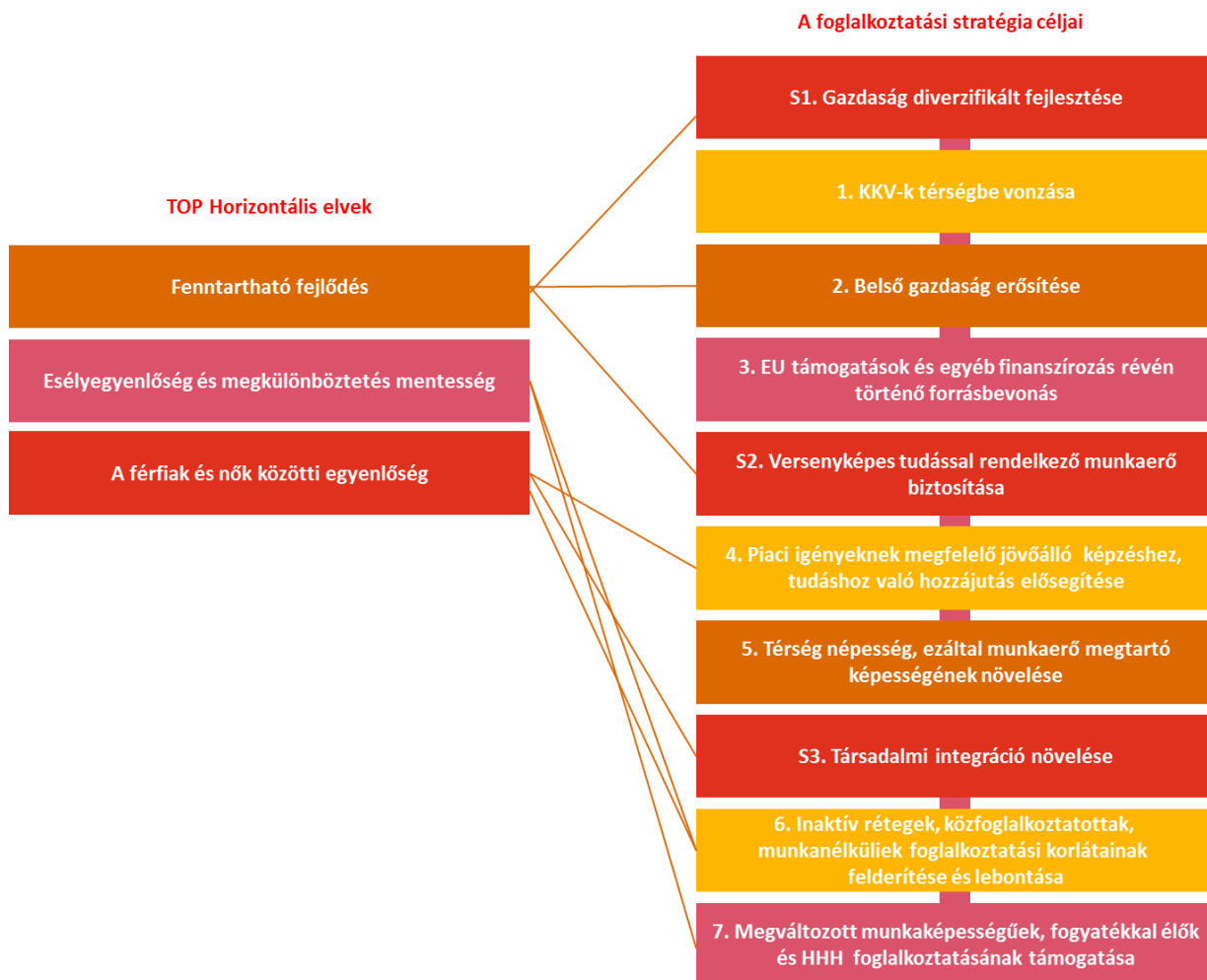
A foglalkoztatási stratégia és Nógrád Megye Integrált Területi Program célrendszerének illeszkedését mutatja be a következő ábra.

A foglalkoztatási stratégia szempontjából az ITP „Üzleti infrastruktúra kapacitások bővítése, fejlesztése” célja a legfontosabb, ez a foglalkoztatási stratégia a „Gazdaság diverzifikált fejlesztése” céljához illeszkedik. Ide kapcsolódik továbbá az ITP Nógrád megye turisztikai vonzerejének rendszerszerű, fenntartható fejlesztése célja is.

Ezen felül az ITP további céljai leginkább a foglalkoztatási stratégia „Térség népesség, ezáltal munkaerő megtartó képességének növelése” alcélhoz kapcsolódnak. Ezt indokolják a foglalkoztatási stratégia következő beavatkozási területei: civil tevékenységek élénkítése, közösségszervezés, az elvándorlás megállítása és a megye vonzóvá tétele a jövő munkavállalói számára. A TOP horizontális elvekkel való illeszkedés a fejezet következő része tárgyalja.

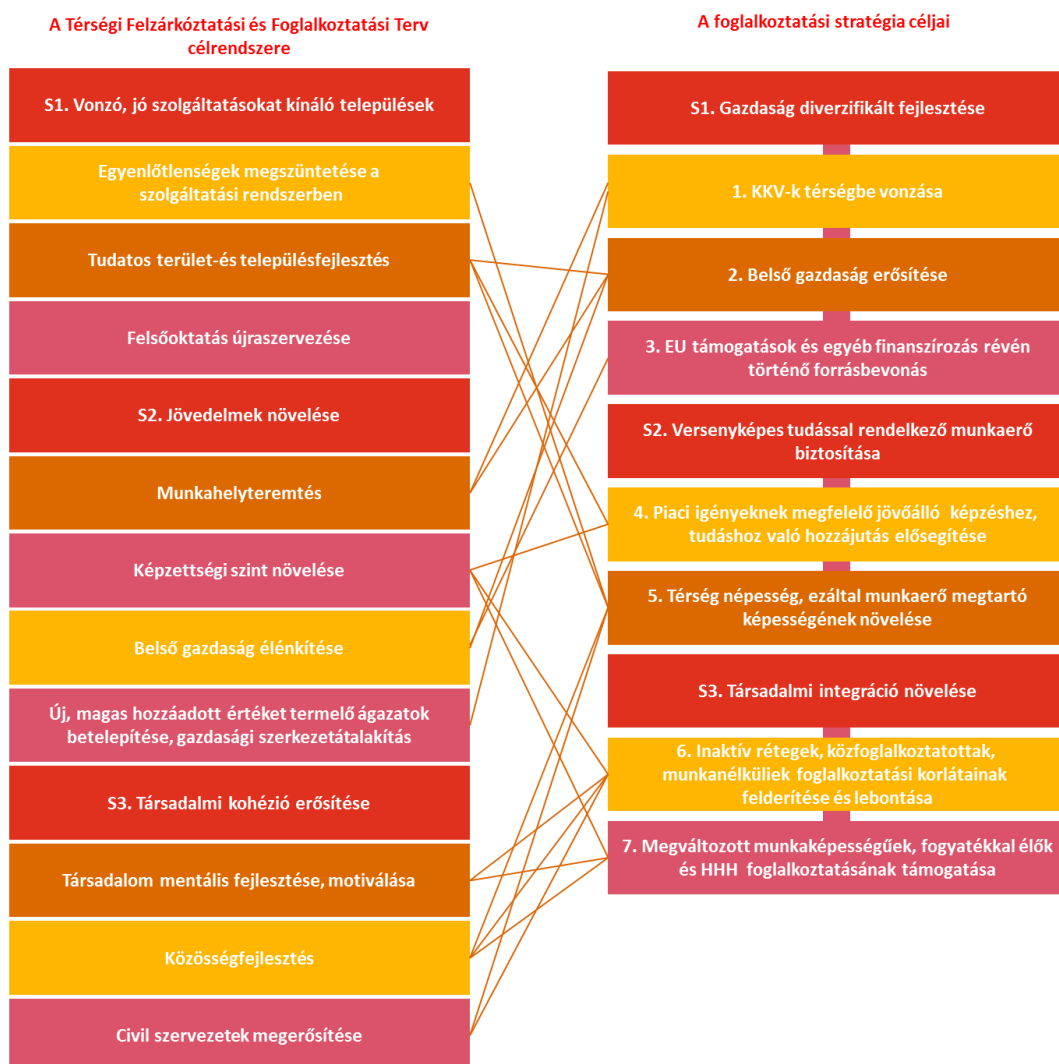
A foglalkoztatási stratégia céljainak a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program horizontális céljaival való illeszkedését mutatja be a következő ábra.

A foglalkoztatási stratégia a fenntartható fejlődés elvvel összhangban a fenntartható foglalkoztatás megteremtését szeretné elérni a gazdaság diverzifikált fejlesztésén keresztül. Ezen felül a foglalkoztatási stratégia törekszik a piaci igényekhez igazított, jövőt álló tudást biztosító innovatív képzések kialakítására a gazdaság fejlesztési irányainak megfelelő struktúrában.

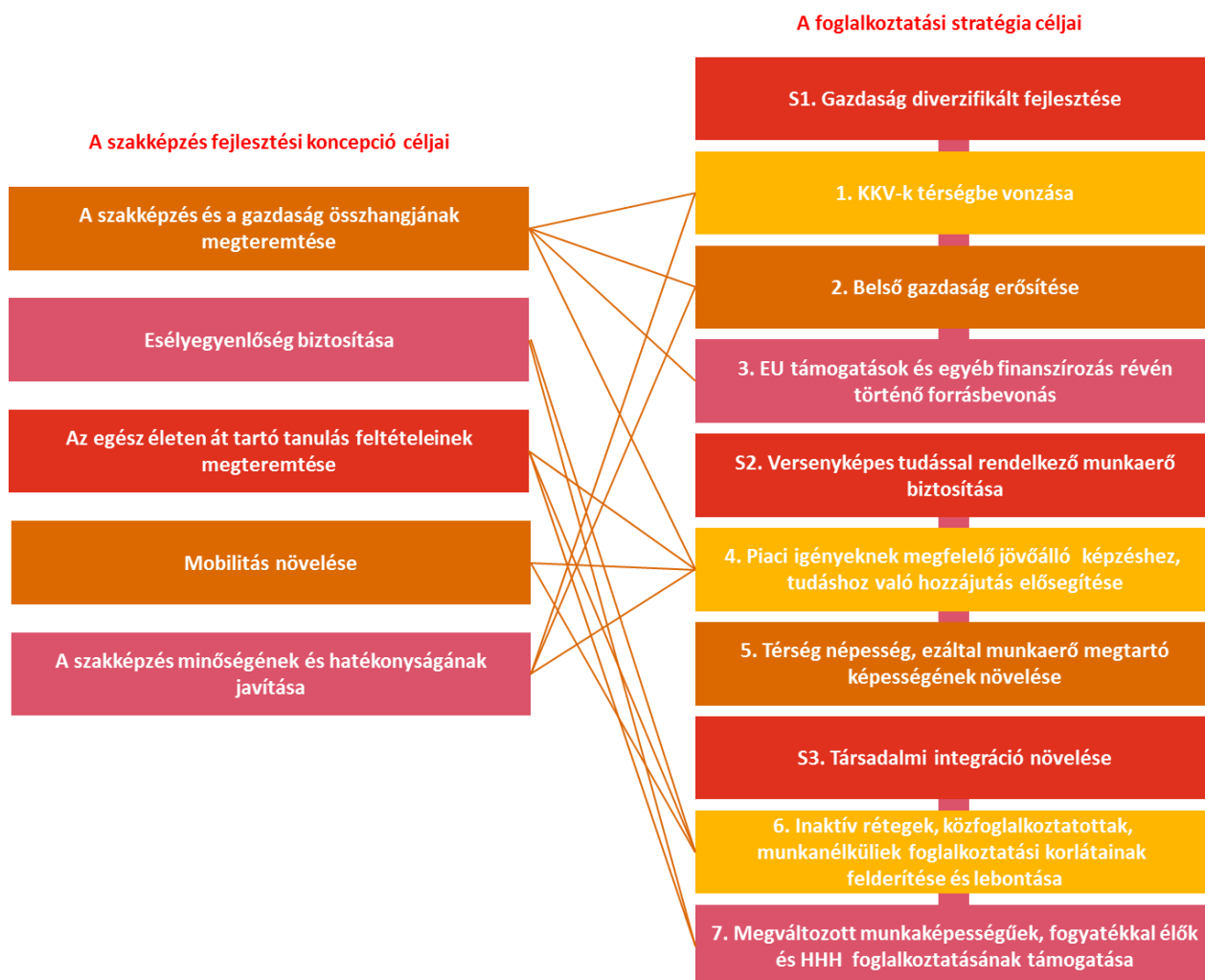
A foglalkoztatási stratégia tervezése során figyelmet kell fordítani az esélyegyenlőség és anti-diszkrimináció elveinek érvényesülésére. Ezen felül szem előtt kell tartani a nők és férfiak közötti esélyegyenlőséget. A diszkriminációmentesség elvének érvényesítése elsősorban a fogyatékkal élők és a roma nemzetiségűek tekintetében fontos, ők a foglalkoztatási paktum kiemelt célcsoportjait képezik. Az esélyegyenlőség érvényesülését a civilek támogatásán keresztül segíti elő a foglalkoztatási stratégia, továbbá a közösségépítés támogatásával. A tudáshoz való hozzáférés javítása is az esélyegyenlőség szempontját tükrözi. Ezen felül a munkahelyre való eljutás és gyermekfelügyelet támogatása beavatkozási területek is e horizontális elvhez illeszkednek.

A foglalkoztatási stratégia és a Térségi Felzárkóztatási és Foglalkoztatási Terv célrendszerének illeszkedését mutatja be a következő ábra.

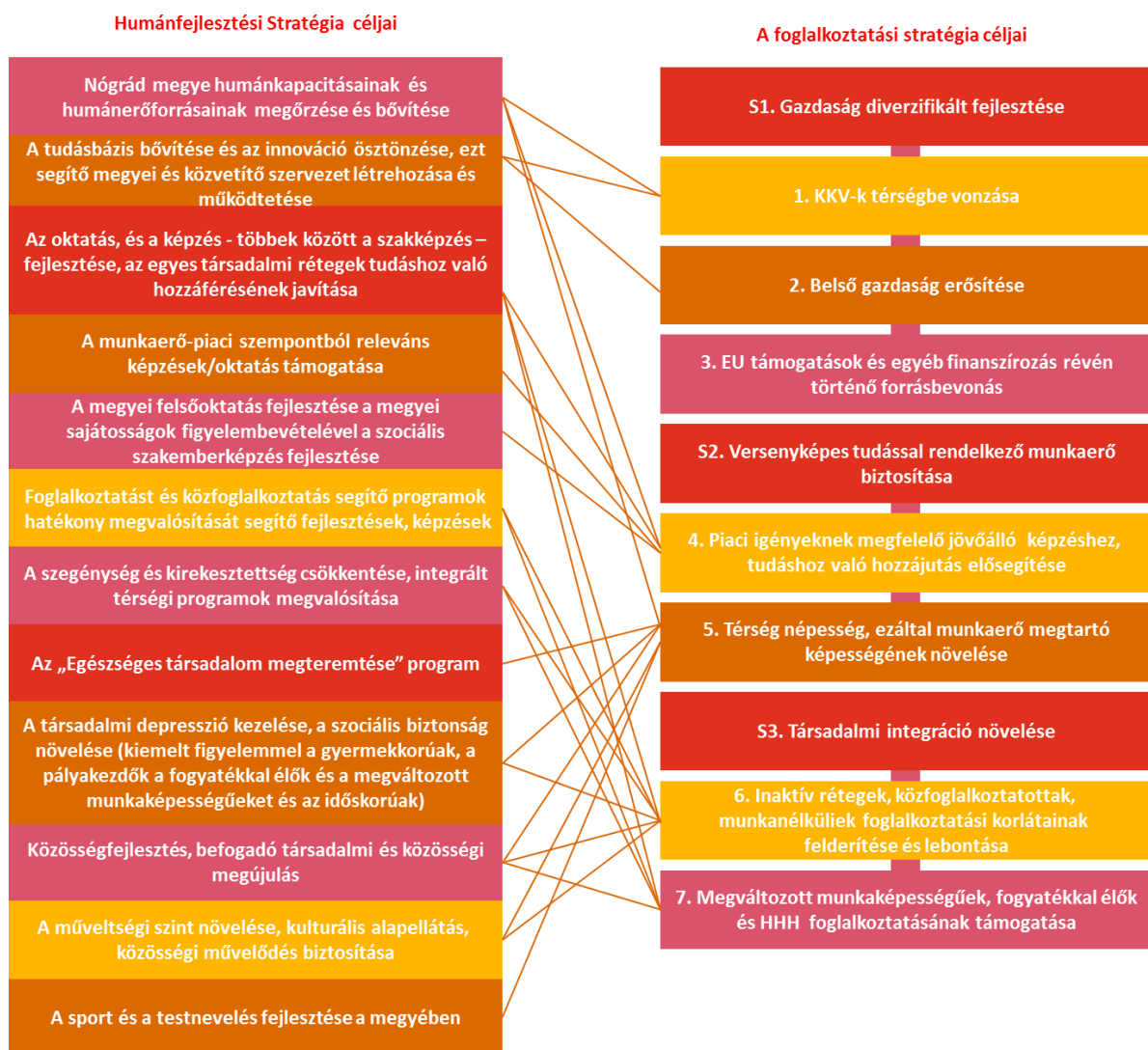
A Térségi Felzárkóztatási és Foglalkoztatási Terv szempontjából a foglalkoztatási stratégia mindhárom alcélja releváns. A foglalkoztatási stratégia tekintetében pedig a Terv második stratégiai célja, a „Jövedelmek növelése” kiemelt jelentőségű. A Terv itt megfogalmazza a munkahelyteremtés célját, amit a foglalkoztatási stratégia a belső gazdaság erősítésén és a KKV-k térségbe vonzásán keresztül szeretne elérni. Továbbá a Terv kiemeli a képzettségi szint növelését, ez nagyon fontos a foglalkoztatási stratégia „Versenyképes tudással rendelkező munkaerő biztosítása” stratégiai célja szempontjából. Míg a Terv inkább a társadalmi kohézió erősítésére fókuszál, addig a foglalkoztatási stratégia a társadalmi integráció növelését szeretné elérni. Jóllehet a stratégia beavatkozási területei alapján a két cél sok hasonlóságot mutat, ilyenek például a mentális és fizikális állapot javítására irányuló törekvések, a civil tevékenységek élénkítése és a közösség szervezése.

A foglalkoztatási stratégia és a Nógrád Megye Szakképzés Fejlesztési Konceptió célrendszerének illeszkedését mutatja be a következő ábra.

A Nógrád Megye Szakképzés Fejlesztési Konceptió című dokumentumban megfogalmazott célokhoz a foglalkoztatási stratégia „Versenyképes tudással rendelkező munkaerő biztosítása” stratégiai cél illeszkedik leginkább, ide tartozik a piaci igényekhez igazított, jövőt álló tudást biztosító innovatív képzések kialakítása vagy például a vállalatok gyakorlati képzésbe integrálása. Az esélyegyenlőség biztosítása szempontjából fontosak a „Társadalmi integráció növelése” stratégiai cél által megfogalmazott alcélok és beavatkozási területek, továbbá a tudáshoz való hozzáférés javítását célzó intézkedések.

A foglalkoztatási stratégia és a Humánfejlesztési Stratégia célrendszerének illeszkedését mutatja be a következő ábra.

A Humánfejlesztési Stratégia szempontjából a foglalkoztatási stratégia „Versenyképes tudással rendelkező munkaerő biztosítása” és a „Társadalmi integráció növelése” stratégia céljai relevánsak. Mindkét stratégiában kiemelt jelentősége van a képzés fejlesztésének, ez lefedi a piaci elvárásoknak való megfelelést, illetve a képzéshez való hozzáférés javítását is. Mindkét stratégia fontos területnek jelöli meg a foglalkoztatást és a közfoglalkoztatást segítő programok hatékony megvalósítását, az ezt segítő képzések és szolgáltatások fejlesztését. A Humánfejlesztési Stratégia a műveltségi szint, a sport és testnevelés fejlesztését is magában foglalja. Míg a foglalkoztatási stratégiában dominánsabb szerepet töltenek be a gazdaság fejlesztésére irányuló törekvések, mindennek egyik humánstratégiai kapcsolódása a munkahelyek bővítése.

ÖSSZEGZÉS

Nógrád Megye Foglalkoztatási Stratégiája egy integrált, társadalmi párbeszéden alapuló dokumentum. A stratégiai célok összhangban állnak a megye hosszú távú jövőképevel és céljaival. A három meghatározott cél egyszerre szolgálja a foglalkoztatás növekedését, a gazdasági fellendülést és a társadalmi integrációt, a leszakadó rétegek megsegítését.

A stratégia megalkotásának folyamatához hasonlóan a megfogalmazott célok elérése is csak széles körű társadalmi, civil, gazdasági és intézményi összefogással valósulhatnak meg. A megyei foglalkoztatási paktum a megyei foglalkoztatási stratégia mögött álló koordinációs és irányító program. Kiemelt feladata tehát a széles körű együttműködés fenntartása, bővítése, menedzselése, hogy a stratégiaalkotásnál megmozduló erők, szervezetek, megfogant ötletek, és a lendület a megvalósítás során is gyümölcsözővé vallhasson.

A foglalkoztatási stratégiára építve bemutatásra kerültek a stratégiai célokat szolgáló tevékenységek (akciók), továbbá kidolgozásra került a stratégia monitoring rendszere. A stratégiai célokat szolgáló tevékenységek bemutatását és a monitoring rendszert külön dokumentumok tartalmazzák.